Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פּרייז 20 גראָשען

היינט 12 זייטען.

פֿאָלקסבלאַט פֿייעס

Nr. 95/1695 | Łódź, Niedziela 21 kwietnia 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג יא ניסן תרפ"ט | Nr 95/1695

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראַציע: לאדז, פּיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

מענער = היטען

8

אין די נייעסטע פאַסאָנען און קאלירען,
בעסטע קוואליטעט
עמפּפעהלט

מ. קאַפּעלושניק, נור קאנסטאַנטינער 8

כשר / פסח | די בעוואוסטע — יודישע —

שאָקאָלאַדען=פאַבריק „ZŁOTY RAJ" | כשר לפסח

מאַכט בעקאַנט איהרע געעהרטע קונדשאַפט, אַז צום בעפאָרשטעהענדען פּסח איז זי פֿאַרזעהען מיט אַ רייכען אויסוואַהל פון פערשידענע שאָקאָלאַד און קאַרמעלען כשר לפסח אַפילו למהדרין מן המהדרין.

בעמערקונג: אַלעס ווערט אויסגעאַרבייט בהכשר גמור אונטער דער השגחה פון אנשים כשרים ונאמנים.

אונזערע פערקויפס=שטעלען: וואָסכאַדניאַ 50, זאַוואַדזקאַ 11, צעגעלניאַנאַ 26

וויכטיג פאַר אַלע!

די בעוואוסטע און לאַנג-עקזיסטירענדע פירמע

J. FUTERMAN

Łódź, Piotrkowska 54, tel. 6-54

מאַכט בעקאַנט, דאָס זי בעזיצט און עמפּפעהלט דער געעהרטער קונדשאַפט צו די פאָרשטעהענדע פייערטאָגע אַ זעהר רייכען אויס-וואַהל פון די מאָדערנסטע אינלענדישע און אויסלענדישע

דיוואַנעס	גאַרדינען	מעבעל=שטאָפן
קאָלדרעס	דעקען	צעראַטען
פאַרטיערען	גאַרושטען	לינאָלעאומס

אַלעס צו די ביליגסטע פרייזן און רעעלסטע בעהאַנדלונג.

בעמ.: פערטרעטונג פון די בעסטע ביעלסקער האַנד=דיוואַנעס.

54 | הורט! | דעטייל! | 54

מענער און פרויען

קענען פּערדינען טעגליך פון 30 ביז 50 זלאָטעס און מעהר זיך צו ווענדען פּיעטריקאָווער 3 האָטעל פּאָלסקי נ. 24 פון 10 ביז 12 פון 4 ביז 6 טעגליך.

Dr. med. A. Uryson

אינערליכע קראַנקהייטען

ספּעציעל מאָגען, דאַרם און לעבער-קראַנקהייטען

קאָנסטאַנטינער 20, טעל. 35-85

[illegible] פון 3 ביז 5 [illegible]

אַכטונג לאָדז און אומגעגענד!

אין לאָדז ווערט פערקויפט וויין, וועלכער ווערט פאַבריצירט אויף'ן אַרט מיט נאָכגעמאַכטע עטיקעטען פון מיין פירמע. איך וואָרן דערמיט אַלע געעהרטע קונדען און קאָנסומענטען פון מיינע

אויסגעצייכענטע וויין-אויסאַרבייטונגען

פירמע

„אַלווין" - „ALWIN"

א. ליבערמאַן, וואַרשאַ, פראַנציסקאַנסקאַ 19

וועלכע עקזיסטירט שוין זייט יאהר 1888.

אַז אין לאָדז האָב איך נישט קיין שום פיליע,

און אַז דער אויבענדערמאַנטער לאָדזער וויין האָט מיט מיין פירמע קיין שום שייכות נישט!

מיין וויין ווערט פערקויפט אויסשליסליך

אין פאָלגענדע לאָדזער פירמעס.

1) גוטמאַן, פּלאַץ וואָלנאָשטשי 11
2) י. בעלכאַטאָווסקי, נאַרוטאָוויטשאַ 31
3) ש. פריימאַן, זאַוואַדזקאַ 6
4) מ. פאַנעלמאַן, צעגעלניאַנאַ 42
5) ז. הערשליקאָוויטש, גרינער מאַרק 3
6) ל. שיינביין, נאָוואָמיעסקאַ 10
7) מ. גרונדמאַן, זגיערסקאַ 10
8) ע. מ. סאַוויצקי, בזשעזשינסקאַ 21
9) ח. פּ. רובינשטיין, פּאָלודניאָוואַ 32

גיט אַכטונג ביים קויפען אויף מיין עטיקעט מיט דעם אויפשריפט

A. LIBERMAN, WARSZAWA, FRANCISZKAŃSKA 19

p. f. „ALWIN"

Komornik przy Sądzie Grodzkim w Grodzisku-Mazowieckim

na powiat błoński, wojew. warszawskiego MIECZYSŁAW ZNAMIEROWSKI zamieszkały w Grodzisku Maz. ogłasza: że w dniu 25 kwietnia 1929 roku od godziny 10 z rana, w m. Grodzisku, przy ul. Koronkowej odbywać się będzie sprzedaż publiczna majątku ruchomego, należącego do Wiesława Ulatowskiego, składającego się z drukmaszyny na cztery farby — kompletnej, silnika elektrycznego, maszyna do składania i mierzenia towarów — kompletnej, maszyny do nawijania towarów, magiel, maszyny hydraulicznej, maszyny do apreturowania i suszenia towarów, maszyny do skrapiania materjału, kadźmaszyny do prania towarów i innych, oszacowanego na złotych 130.300 (sto trzydzieści tysięcy trzysta zł.)

Spis ruchomości i szacunek można przejrzeć w dn. i miejscu licytacji Grodzisk, 16 maja 1929 roku. 5901

Nr. akt 226, 1929 roku. **Komornik Mieczysław Znamierowski**

די סאָדע=וואַסער-פאַבריקען פון

זלמן פרידוואַלד

פּיעטריקאָווער 38 און 116, טעל. 74-31

מאַכט בעקאַנט דער געעהרטער קונדשאַפט, אַז פון פרייטאָג אָן, זענען די פרייזן פערקלענערט 1 60-ער באַלאָן 2 זל. געוואָרען אויף פאָלגענדע: 1 30-ער „ 1 זל. 1 15-ער „ 65 גראָשן

בעמ.: די ג' קונדשאַפט ווערט געבעטען די עקספּעדיענטן נישט טיערער צו באַצאָהלען

א לעהרערין

א גוטע פּעדאַגאָגין, ער-טיילט אונטעריכט אין יודישער, פּוילישער און דייטשער שפּראַכען. פאַר ערוואַקסענע—ביליגע פרייזן. לאַסמאַן, בזשעזשינער 15

כשר לפסח | צו דער ג' קונדשאַפט! | כשר לפסח

דערמיט מאַך איך בעקאַנט, אַז אויף קומענדיגען יום = טוב זענען מיינע געשעפטען פערזעהען

מיט די בעסטע און געשמאַקפולסטע

געוויכערטע פרישען

אוּן סעלצער-וואורשט אויך ווי סאַלאַמי-וואורשט כשר לפסח!

ווי אויך טעגליך פרישען און געשמאַקהאַפטען אויפשניט און ווינער=וואורשטלעך

בעמערקונג: אין יעדער פאַבריק - אַנגעלעגענהייט בעטע זיך צו ווענדען דלוגאַ 14 | מיט אַכטונג | **ד. דיאַמענט** לאָדז, זאַוואַדזקאַ 9 | פּיעטריקאָווער 45 טעל. 48-09, נאָוואָמיעסקאַ 24 „ 49-42, וואָסכאַדניאַ 50

אויפפאָדערונג!

די אַלע, וועלכע בעזיצען פּראָטעסטען פון דער פירמע

הערש ציטראָן

נאָוואָמיעסקאַ 4,

זאָלען זיך ווענדען אין זייערע אייגענע אינטערעסען צו דער פירמע ברין, פּאָמאָרסקאַ 3.

פירמע ברין
פּאָמאָרסקאַ 3.

טליתים=פאַבריק

אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאַלאָמעיער, ווי אויך טליתים קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספּערטיגונג, און גאַרטלען, שפּאַניער און ציצית

צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל, ביי

א. ח. ציטרינאָווסקי, קאַמיעננאַ 1,

אין 2. טויער, פּאַרטער. קומט איבערצייגט אייך

בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צום וואַשען.

גאנץ לאדז האט זיך שוין איבערצייגט

אז די ערשטע ביליגסטע קוועלע פון אלערארט

קאסמעטישע ארטיקלען

איז נור — איז נור

Perfumerja S. BUCHWAJC, Piotrkowska 22, tel. 31-43

בעמערקונג: יעדער קויפער בעקומט 1 פלאקאן פערפום און 1 שטיקעל זייף PULS GRATIS

גאנץ לאדז און די פראווינץ!

האט זיך שוין איבערצייגט, אז דעם גרעסטען אויסוואהל אינ- און אויסלענדישע, אריגינעלען **כרמל=ווייך** **לכבוד פסח** פון **אלע סארטען ווייבעז** ווי אויך **אריגינעלען וויין** פון דער פירמע **ליבערמאן, ווארשא**, פראנציסקאנער 19, **מעהד, ליקערען, שפירט, שליוואוויץ** ווי אויך ראזינוויין

ספעציעל פאר צוקערליידענדע, און פערשידענע אנדערע וויינען אלעס כשר לחג הפסח עמפפעהלט צו קאנקורענץ=פרייזען די בעוואוסטע פירמע

קומט און איבערצייגט אייך!

בעמערקונג: ביי גרעסערען איינקויף ראבאט.

ליפע שיינביין, לאדז, נאוואמיעסקא 27

טעל. 49-27. די פירמע עקזיסטירט פון 1903

אכטונג! איך בעט די ג׳ קונדשאפט ביים איינקויף ליבערמאנ׳ס וויינען צו בעאכטען, אז אויף די אינוויינינגע קארקען זאל זיין אויסגעברענט דערועלבער נאמער, וואס אויף׳ן עטיקעט.

ח. ווייסמאן

צום פריהלינג און זו=מער-סעזאן עמפפעהלט אין א גרויסען אויסוואהל צו צוגענגליכע פרייזען שיך-געשעפט

12 זאוואדזקא 12.

בעמערקונג: א ספעציעלער אויסוואהל פון קנאבען- און קינדער-שיך פירמע „Lyon" שענקעוויטש 67

די נייעסטע שענסטע און מאדערנסטע דאמען= און הערן= שיך

בעקאנטמאכונג.

די פלאנצען=פוטער=פאבריק פון דער פירמא

EINHORN, FEIN i S-ka, Łódź, ul. Wysoka 9, tel. 64-56

מאכט בעקאנט איהרע קליענטען, אז עס איז שוין דא אויף לאגער די סארטען

חעמא (CHEMO) הארטע סארט | **קאקאמא (KOKOMA)** ווייכע סארט

קאטאנאל (KOTONOL) שמאלץ=אייל Oliwa twarda)

אונזערע אויסארבייטונג קאטאנאל איז נור אין פעסער מיט ווייסע בערעם. די ג׳ קליענטען ווערען געבעטען אכטונג צו געבען און פאדערען נור די מארקע קאטאנאל.

כשר לפסח בהכשר הרה"ג ר׳ אבא נטע נ"י קופפער דומ"ץ דפה לאדז.

דבר אמת גיתן לכתוב איך שאנכי הח"מ הכשרתי את הפאבריק של הפירמא איינהארן, פיין ושותפים על חג הפסח הבע"ל, ויכולים כל אחב"י לאכול כל המינים הנ"ל בחג הפסח הבע"ל בלי שום חשש ופקפוק כלל, ואפילו המהדרין מן המהדרין ובאופן שיהיו הכשר או חותם באתי על כל חבישה או חבית ומעתה הפאבריק הנ"ל עומדת תחת השגחתי התמידית ולראי׳ באעה"ה פ"ק לודז, יום ו׳ עש"ק, פ׳ תזריע ב׳ דר"ח ניסן תרפ"ט לפ"ק

נאום אבא נטע קופפער דומ"צ דפה לאדז

ב׳ הגאון הצדיק מו"ה אהרן יחיאל זצלה"ה אבד"ק איזביק.

א לעהרער

מיט רעגירונגס רעכט, 15 יאהר פראקטיק, ערטיילט לעקציעס פאר דערוואקסענע און פאר שילער מיט שוואכען פארטשריט צו ביליגע פרייזען: פויליש דייטש, פראנצעזיש, מאטעמאטיק און בוכהאלטעריע שיק שוו. יאקובא 12 אפיצינע 1 שט.

א מאטורזשיסט

מיט 8 קל. בילדונג בא הערשט גרינדליך די פוילישע דייטשע און פראנצויזישע שפראכען ערטיילט לעקציעס. גאראנטירט פאר גרינדליכען ערלערנען פויליש אין משך פון 36 לעקציעס. צו ווענדען זיך ביי:

ZALCMAN,
Aleksandrowska 24
P.S. Przygotowuję uczenice(ów) szkół powszech do klas gimnazjalnnych

---

רעיעל, גוט און ביליג קויפט מען נור

איז דער בעוואוסטער ווינהאנדלונג

ע. שיקער, לאדז

פולנאצנא 1 № טעל. 7-84

דאס איז די עלטסטע פירמע אין לאדז, וועלכע עקזיסטירט זייט דעם יאהר **1865** און איז דורך איהר רעיעלע בעהאנדלונג דער געעהרטער קונדשאפט זעהר גוט בעקאנט.

וויין פון 1.60 זל. אן **א פלאש.** אלע סארטען **כרמל-וויין** — און — **קאניאק**

ריינער האניג-מעהד ווי אויך איז דא אויף לאגער **מעהד פון פאר דער מלחמה**

די פיינסטע ליקערן, עכטער שליוואוויץ, שפריט של פסח

אויסער פערשידענע סארטען אויך פון דער בעקאנטער פירמע יאפפע, גראדנא.

אלעס כשר לפסח! אלעס כשר לפסח!

א בשורה טובה

פאר דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג!

דערמיט מאכען מיר בעקאנט, דאס מיר האבען איבערגעטראגען די זייט 3 יאהר בעקאנטע

היגיענישע מאשין=מצות

בעקעריי פון די פעראייג. יוד. בעקער-מייסטער פון זאמענהאף 15

אויף ראקיטשינער 43, טעל. 7-69.

אויך היי-יאהר באקען מיר אויס די מאשין-מצות פון די בעסטע קאלישער מעהלען געכשרט פון קאלישער רב

די בעשטעלונגען הורט און ענצעל ווערען שוין אנגענומען אין דער צענטראלע פיעטריקאווער 112, ווי אויך אין דער בעוואוסט. צוקערגיע וויינבערג, פיעטריק. 38, טעל. 43-82, און ביי אינזעלשטיין, זשעראמסקא 39, מרדכי יעלין, פיעטריקאווער 24, יחזקאל קירשבוים, ריבנא 11 מיצענמאכער, זאמענהאף 11, טשענסטאכאווסקי, צעגעלניאנא 23, ווי אויך אין גאסטראנאמיע, שענקעוויטשא 23.

וועגען ווייטערדיגע פערקויפס-שטעלן וועלן מיר בעזונדערס מעלדען.

פעראייניגטע יודישע בעקער=מייסטער אין לאדז.

בעמ.: די מצות געפינען זיך אונטער שטענדיגער השגחה פון 2 משגיחים.

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

פעטריקאווער 10, טעל. 31-66

[illegible]

קאליגראף

ל. בערמאן

(דער יונגער) וואוינט אויף זאוואדזקא 1/19-טע שטאק, און לערנט אויך שעהן און שנעל שרייבען.

שטר מכירת חמץ

49 זאבאדניא 49

ביי הר"ר יהושע פרידענזאן בהר"ר שמעלקי ז"ל. מורה הוראה דפה.

אכטונג, לאדז און פראווינץ!

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז צו די בעפארשטעהענדע ימים = טובים האבען מיר פערזעהען אונזער לאגער מיט א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע

דיוואנעס,	בעט-דעקען,
כאדניקעס,	קאנטאניערן,
גארדינען,	פארטיערען,
שטארען,	מעבעל=איבערצוג,
באגע=פאנס,	גאבעלינס,
טיש= דעקען,	בראקאט א.ז.וו.

אלעס צו די ביליגסטע פאבריקס-פרייזען

הורט! דעטייל!

רעיעלע בעהאנדלונג גוטע בעדינגונגען

הויפט-פערקויף פון פיינסטערס פלוש-דעקען.

F. Futerman

Piotrkowska 28. Tel. 29-21

וויין אויף פסח גוט און ביליג

דערמיט מאכען מיר בעקאנט אונזער געעהרטער קונדשאפט, אז אזוי ווי אלע יאהר זענען מיר אויך דאס יאהר פערזעהען

לחג הפסח — וויינען

מיט א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע ווי: אונגער=וויין, כרמל=וויין, ליקער און שפריט של פסח, ריין אריגינעלען מעהד צו קאנקורענץ-פרייזען!

גערענקט די אדרעס!

קומט און איבערצייגט אייך!

מיט אכטונג פירמע **מ. ליפער 8 אלטער מארק 8**

אנ׳זאג פסח

חעלען האבען אלע, וועלכע וועלען קויפען נור די

מצות פון דער ערשטער לאדזער כשר׳ער מאשין=מצות=בעקעריי

וועלכע ווערט אנגעפיהרט פון די בעקאנטע לאדזער פאכמענער א. פ.: „זלאטא גורא"

ע. זעליגמאן און קאמפ., אל. קאשטשושקי № 11

די מצות ווערען געבאקען פון בעסטען סארט מעהל אונטער א שטרענגער היגיענישער און פאכמענישער אויפזיכט, וועלכע זענען פון שטענדיג בעקאנט דעם געעהרטען פובליקום מיט זייער גוטען געשמאק.

די בעקעריי געפינט זיך אונטער דער השגחה פון יאנאווער רב הרב וואפנער דפה.

יעדער קויפער קען בעזוכען די בעקעריי.

מיר בעזיצען פערקויפס שטעלען: ביי שטיינפעלד, זגוואדזקא 20 (אין וואורשטען-געוועלב), י. מ. געלבארד, נאפיורקאווסקא 5, ק. צווייליך, פאמארסקא 56, טעל. 60-25, ע. זעליגמאן, פעטריקאווער 114, טעל. 41-08, י. ווילנער, ווסכאדניא 60 און פאמארסקא 3

מיניסטאָרען=בעראַטונגען

וועגען דער לאגע אין לאדז

מארגען קומען קיין לאדז פארשטעהער פון דער רעגירונג, נישט צו דערלאזען רעדוצירען די ארבייטס=טעג אין די פאבריקען

ווארשא, 20 (טעלעפאניש פון אונזער מיים-קארעספאנדענט) אין משך פון היינטיגען טאג זיינען פארגעקומען בעראטונגען פון מיניסטארען-קאבינעט אין צוזאמענהאנג מיט דער ווירטשאפט-ליכער לאגע אין לאנד, בעזונדערס וועגען דעם קריזיס אין דער לאדזער אינדוסטריע.

אויף די מיניסטארען-בעראטונגען איז בריים ארומגערעדט געווארען די פראגע וועגען דעם גע-פלאנטען רעדוצירען די צאהל ארבייטס-טעג אין די לאדזער פאבריקען און ס'איז בעשלאסען גע-ווארען, אנצונעהמען עקסטרא-מיטלען נישט צו דערלאזען, אז די ארבייטסלאזיגקייט אין לאדז זאל זיך פארגרעסערן.

היינט פארנאכט האט דאס ארבייטס-מיניס-טעריום אויף א ספעציעלער בעראטונג בעשלאסען מאנטאג ארויסצושיקען קיין לאדז א דעלעגאציע, וועלכע זאל זיך בעקענען מיט דער לאגע אויפ'ן ארט און ארויסגעבען וועגען די געפלאנטע רע-דוקציעס די נעהעריגע פעראָרדנונגען.

בענק העכערן די דיסקאנטא אויף 13 פראצ.

וואַרשאַ, 20. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

די טעג ווערט פערעפענטליכט א פעראָרדנונג אז די בענק העכערן די דיסקאנטא אויף 13 מיט א האלבען פראצענט.

אינטערפעלאציע פון דער קא-מוניסטישער סיים-פראקציע

וואַרשאַ, 20. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

די קאמוניסטישע סיים-פראקציע האט צוגע-שיקט אין די הערקציעס א קאמוניקאט, אין וועל-כען ס'ווערט מיטגעטיילט, אז בעת'ן אויספארשען די קאמוניסטען, וואס זענען ארעסטירט געווארען אין לאדז, זענען שטארק געשלאגען געווארען די ארעסטירטע: יצחק נארדין, דוויטש, מאראווסקי, פי-ליפאווסקי, און גרינבוים (א זוהן פון סיים-דעפו-טאט יצחק גרינבוים). די קאמוניסטישע פראקציע ערקלערט, אז זי וועט וועגען דעם שלאגען אריינ-טראגען אן אינטערפעלאציע אויף דער נאהענטער זיצונג פון סיים.

10-יעהריגער יובל פון ווילנע'ס אנגעהעריגקייט צו פוילען

ווילנא, 20. (טעלעפאניש). אין צוזאמענ-האנג דערמיט, וואס היינט ווערט 10 יאהר זייט קיין ווילנא זענען אריין די מיליטער-אפטיילונגען פון גען. פשעליגאווסקי, קומען פאר אין ווילנא גרויסע פייערליכקייטען און מיליטערישע דעפילאדעס.

אויף היינט זענען אויך בעשטימט א רייה אקאדעמיעס, צוליב יובל פון ווילנע'ס אנגעהעריגקייט צו פוילען.

גען. פרעמיער בארטעל אפגע-פאהרען פון ווארשא קין איטאליע

וואַרשאַ, 20. (ספ. טעל.) פרייטאג האלב 4 נאכמ. האט פערלאזט ווארשא דער גען. פרעד מיער פראפ. בארטעל, וועלכער איז צוזאמען מיט זיין פרוי אפגעפאהרען קיין איטאליען.

צום געזעגענען זיך מיט'ן גען. פרעמיער זענען אויפ'ן וואקזאל געקומען פארשטעהער פון יעדע איצטיגער רעגירונג מיט'ן פרעמיער שוויטאלסקי בראש, פארשטעהער פון דער שטאטישער און מי-ליטערישער מאכט און דעלעגאציעס פון די בע-אמטע.

Kobiety współczesne

wiedzą, iż pielęgnacja cery jest najważniejszym czynnikiem dla zachowania młodzieńczego wyglądu. Codzienne używanie mydła Elida Favorit i nowego doskonałego kremu Elida Favorit zapewnia osiągnięcie czystej i delikatnej cery.
Mydło Elida Favorit: czyste, łagodne o subtelnym zapachu.
Krem Elida Favorit: nowy, nieporównany krem beztłuszczowy, wnikający idealnie w skórę i nadający jej gładkość i świeżość.

ELIDA Favorit KREM i MYDŁO

אפרעהליכען פסח
קען מען פערברענגען ביים רייכער=ראַדיאָ=אַפּאַראַט.
די בעסטע ראַדיאָ=אַפּאַראַטען זענען נור צו בעקומען אין דער פירמע
Inż. I. REICHER i S-ka, Piotrkowska 142
tel. 15-57

וועגען נישט ערלויבען די יו-דישע שחיטה אין ווארשא

ווארשא, 20 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט) אויף דער זיצונג פון די שחיטה-קאמיסיע ביים ווארשאווער מאגיסטראט, איז בע-טראכט געווארען די פראגע וועגען די פארשלא-גען, וואס זענען ארייגעטראגען געווארען צו פערבאטען די יודישע שחיטה.

די פוילישע מיטגלידער פון דער קאמיסיע האבען אריינגעטראגען א פארשלאג, אז ביז ס'וועט געלעזט ווערען די פראגע וועגען פערבאט פון יודישע שחיטה, זאל מען בעגרעניצען אין שעכט-הויז די יודישע שחיטה פראפארציאנעל לויט די צאהל יודען אין ווארשא.

דער יודישער מיטגליד פון דער קאמיסיע איז שארף ארויסגעטרעטען געגען דעם דאזיגען פאר-שלאג. די פראגע וועט נאך בעטראכט ווערען אויף די ווייטערדיגע זיצונגען.

„בצלאל" ווערט פערמאכט צו-ליב מאנגעל אין געלד

ירושלים, 20. (זט"א) די קונסט-שולע „בצלאל" האלט ביי געשלאסען ווערען צוליב מאנ-געל אין געלד-מיטלען.

סקאנדאל אין נארוועגישען פארלאמענט

צוליב דער וויזע פאר טראצקי'ן

אסלא, 20. (ספ. טעל.) אויף דער לעצטער זיצונג פון נארוועגישען פארלאמענט האבען די אר-בייטער-דעפוטאטען שטארק אטאקירט די רעגירונג דערפאר, וואס זי האט אפגעזאגט טראצקי'ן אין דער ביטע איהם צו לאזען זיך בעזעצען צייטווייליג אין נארוועגיען. די ארבייטער-דעפוטאטען האבען דערביי געפאדערט אויסצודריקען דער רעגירונג אומצוטרוי.

דער ענין איז אפגעלעגט געווארען ביז רינסטאג.

וועלט-קאנפערענץ פון יודישע האנדווערקער

בערלין, 20. (יט"א). דער יודישער האנד-ווערקער-פערבאנד רופט צונויף קיין בוטען א וועלט-קאנפערענץ פון די יודישע האנדווערקער, כדי צו שאפען א וועלט-פערבאנד פון די יודישע האנד-ווערקער. דער צוזאמענפאהר וועט פארקומען דעם 26 און 27 מאי.

יודישער קאמער-טעאטער
לייטונג: מ. בראדערזאן און ד. בייגעלמאן.
היינט — 1 פארשטעלונג: אנהויב 9.30 א זייגער אוונד

„ארט"
זאכאדניא 43

דאס VII=טע גראנדיעזע פראגראם
א. נ. „מצה=בריי"

1) פראלאג, 2) מחיתנת'טעס, 3) שבת-הגדול און קורץ-פ ייטאג, 4) כ'ווער א דאזאר, 5) חכמת בינע, 6) מצה=בריי, 7) א ברכה איבער א דונער, 8) דאס קלוגע חזנ'רל, 9) אויפ'ן גאניק'ל, 10) לבנה = פאראד.

טעקסט: מ. בראדערזאן און י. אבעזשאנעק. מוזיק: קאמפ. דוד בייגעלמאן. ליטער. לייטער: מ בראדערזאן. מוזיק. לייטער: דוד בייגעלמאן לייטונג פון דיר.: ר. ראזענטאל. רעזשי: קאלעקטיווע. קאנפעראנסיע: מ. עלבוים ק סטיומען און דעקאראציעס (אויסגעפיהרט אין איינענעם ווארשטאט): ד. מאטוס און ש. בלום. קאנצערט-מייסטער: ש. בייגעלמאן.

בילעטען צו בעקומען טעגליך פון 7 אוונד, שבת – פון 2–5 און 7 אין אוונד.

82

דעם עלעגאנטסטען
הערען-הוט
עמפפעהלט צו קאנקורענץ-פרייזען
היימאן טוראבינער, פיעטריקאווער 82
פראנט-נעוועלב

איסלענדישע פּעסער ווערען ביליגער

פון 1. מאי וועט א פּאַס קאָסטען 150 זל־אָטעס

וואַרשאַ, 20. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט).

ווי מיר דערוויסען זיך, וועט שוין די טעג אונטערגעשריבען ווערען דורכ'ן אַרבייטס־מיניסטער און פינאַנץ־מיניסטער די פעראָרדנונג וועגען ביליגער מאַכען די אויסלענדישע פּעסער.

לויט דער ראָזיגער פעראָרדנונג וועט פון 1. מאַי אָן קאָסטען אַן־אויסלענדישער פּאַס 150 זל. (מעגליך אויך, אַז 125 זלאָטעס).

ס'וועלען אויך געמאַכט ווערען פערלייכטערונגען ביים בעקומען תנחה־פּעסער פאַר סוחרים און די דאָזיגע תנחה־פּעסער וועלען אַרויסגעגעבען ווערען אָהן בעשייניגונגען פון אינדוסטריע־אַמט („אורשאָנד פּושעמיסלאָווי"). פערלייכטערונגען וועלען אויך געמאַכט ווערען פאַר די, וואָס בעקומען אַזוי גערופענע 5־פּאַכיגע תנחה־פּעסער.

פיהרער פון דער רוסישער קאָלאָניזאַציע-אַרבייט אין א"י

ירושלים, 20. (יט"א) דאָ ווערט דערוואַרט דאָס אָנקומען פון ד"ר יוסף ראָזען, וועלכער פיהרט אָן מיט דער יודישער קאָלאָניזאַציע־אַרבייט אין סאָוויעט־רוסלאַנד.

דעמאָנסטראַציעס פון אנגעקלאגטע קאָמוניסטען

אין ביאַליסטאָקער. געריכט

ביאַליסטאָק, 20. (טעלעפאָניש).

פרייטאָג האָט זיך אין ביאַליסטאָקער געריכט אָנגעהויבען דער פּראָצעס געגען 38 פּערזאָן, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין געהערען צו דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי פון מערב־ווייסרוסלאַנד.

בעת'ן לייענען דעם בעשולדיגונגס־אַקט האָט דער געריכטס־פאָרזיצער דערמאָנט, אַז איינער פון די בעשולדיגטע, רייכמאַן, איז אין טורמע געשטאָרבען.

די בעשולדיגטע האָבען דערויף אָנגעהויבען שרייען, אַז רייכמאַן איז בעת דער אויספאָרשונג דערמאָרדעט געוואָרען. דערביי האָט איינע פון די בעשולדיגטע פּרויען אַרויסגעצויגען אַ רויטע פאָהן מיט אויפשריפטען לכבוד דעם פערשטאָרבענעם.

פּאָליציי האָט אַלע בעשולדיגטע אַרויסגעפיהרט פון זאַל.

קאַמף געגען אַנטיסעמיטיזם אין רוסלאַנד

מאָסקווא, 20. (יט"א) דער „סאָוונאַרקאָם" האָט בעאויפטראַגט דעם יוסטיץ־קאָמיסאַריאַט אויסצואַרבייטען אַ געזעץ וואָס זאָל שטרענג בעקעמפען דעם אַנטיסעמיטיזם.

ארץ-ישראל רעגירונג קאָנצעסיאָנירט די חמי-טבריה

ירושלים, 20. (יט"א) די א"י־רעגירונג האָט אַרויסגעגעבע ענטגילטיג די קאָנצעסיע אויף די חמי־טבריה. די קאָנצעסיע איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אויף פערציג יאָהר. די רעגירונג בעקומט דרייטויזענד פונט יעהרליך.

א וואַלד אין ארץ-ישראל צום זכרון פון די פּינסקער קדושים

תל־אביב, 20. (יט"א) די לאַנדסמאַנשאַפט פון די פּינסקער יודען האָבען בעשלאָסען צו שאַפען אַ פאָנד אויף צו פלאַנצען אַ וואַלד צום אָנדענק פון די 35 פּינסקער קדושים.

LEKARZ DENTYSTA צאָהן־אַרצט

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 68-51

היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציין־ און מויל־קראַנקהייטען, צאָהן־ציהונג און פּלאָמבען, מיט ליכט־בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציין.

נעמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָוונט.

דער ראַט פון דער לאָדזער דעפּאָזיטען=באַנק

אַקצ. געז.

טיילט מיט די ה"ה אַקציאָנערען, אַז ד. 15 מאַי 1929 י. 6 אַ זייגער נאָכמיטאָג, וועט אין לאָקאַל פון דער באַנק אין לאָדז פּיעטריקאָווער 5 פאָרקומען

די VII געוועהנליכע וואַהל=פערזאַמלונג

פון די אקציאָנערען

מיט פאָלגענדען טאָג־אָרדנונג: 1) בעשטעטיגונג פון בילאַנס, געווינן און פערלוסט רעכנונג פאַר'ן אָפּעראַציאָנס־יאָהר 1928, ווי אויך פון פּראָטאָקאָל פון דער רעוויזיאָנס־קאָמיסיע; 2) בעשטעטיגונג פון דער רווחים־פערטיילונג; 3) בעשטעטיגונג פון אויסגאַבען פאַר'ן בודזשעט־יאָהר 1929; 4) וואַהלען פון אַ ראַט; 5) וואַהלען פון אַ רעוויזיאָנס־קאָמיסיע; 6) אויסוואַהל פון 2 לאָקאַלע צייטונגען, לויט דעם אַרט. 56 פון סטאַטוט; 7) פריע פאָרשלאַגען.

אין הסכם מיט'ן אַרט. 19 פון סטאַטוט פון דער באַנק, דאַרפען די אַקציאָנערען, וועלכע ווילען אַנטיילנעמען אין דער וואַהל־פערזאַמלונג, בעלעגען זייערע אַקציעס, צוזאַמען מיט צייטווייליגע בעשייניגונגען, אָדער דעפּאָזיט, אָדער באַנק־קוויטונגען פון קרעדיט־אינסטיטוציעס, העכסטענס ביז'ן 8 מאַי 1929 אין דער צענטראַל־אינסטיטוציע אין לאָדז אָדער אין די באַנק־אָפּטיילונגען אין וואַרשאַ און אין לעמבערג בעפולמעכטיגונגען צו שטימען דאַרפען בעזעצט ווערען אין באַנק־מאַכט שפּעטסטענס ביז'ן 11. מאַי 1929 (אַרט. 18 פון סטאַטוט).

אין פאַל אויב ס'וועט נישט צושטאַנד קומען די פערזאַמלונג אין אָנגעוויזענעם טערמין וועט די צווייטע פערזאַמלונג פאָרקומען דעם 22. מאַי 1929 אין דעם זעלבען לאָקאַל, 6 אַ זייגער נאָכמיטאָג און וועט גילטיג זיין ביי יעדער צאָהל רעפּרעזענטירטע אַקציעס.

5905

Proszek Regera

sam pierze!

przewyższa jakościowo nawet najlepsze zagraniczne proszki do prania.

Cena

85 groszy

א"י-רעגירונג וויל נישט אַרויסגעבן קיין נייע סערטיפיקאַטען

ירושלים, 20. (יט"א) די א"י־רעגירונג האָט אָפּגעוואָרפען די ווענדונג וועגען אַרויסגעבען 300 סערטיפיקאַטען.

10,000 דאָלאַר פאַר'ן חיפה'ער טעכניקום

נדבה פון אַן־אומבעקאַנטען אַמעריקאַנער

ירושלים, 20. (יט"א) אַן־אומבעקאַנטער אַמעריקאַנער, וואָס האָט נישט געוואָלט פערעפענטליכען זיין נאָמען, האָט מנדב געווען צעהן טויזענד דאָלאַר פאַר'ן חיפה'ער טעכניקום.

צעראַבירט א יודישע קאָלאָניע אויף קאַווקאַז

מאָסקווא, 20. (יט"א) אויף קאַווקאַז ווערען „קולאַקעס" (רייכע פּויערים) בעפאַלען און אונטערגעצונדען אַ יודישע קאָלאָניע און צעראַבירט אַ טייל פון דער ווירטשאַפט. 3 פון די איבערפאַלער זענען אַרעסטירט.

25-יעהריגער יובל פון דער העבר. לעהרער-אָרגאַניזאַציע

אין ירושלים

ירושלים, 20. (יט"א) דאָ איז געפייערט געוואָרען מיט גרויס פּאַראַד דער 25־יעהריגער יובילעאום פון דער העברעאישער לעהרער־אָרגאַניזאַציע אין א"י. אויף דער פייערונג זענען אָנוועזענד געווען פעליקס וואַרבורג, פּראָפ. אַהלער און פיל אַנדערע הויכגעשטעלטע געסט.

געגען פּסח=אַקציע אין רוסלאַנד

מאָסקווא, 20. (יט"א) אין גאַנץ יום־לאַנדס ווערט געפיהרט אַ שאַרפע אַנטי־פּסח־אַקציע. ס'ווערען איינגעאָרדנעט אַנטירעליגיעזע אויסשטעלונגען א. אַז. וו.

בראַצקים שוהל אין קיעוו — אַן־אַרבייטער=קלוב.

מאָסקווא, 20. (יטא") בראָדסקים שוהל אין קיעוו איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ יודישען אַרבייטער־קלוב.

„דייטשלאַנד וויל א נייע מלחמה" — ערקלערט קלעמאַנסא

דייטשע דעלעגאַציע אויף דער זאַכקענער=קאָנפערענץ פערלאַנגט צוריק פון פּוילען דעם דאַנציגער קאָרידאָר און אויבער=שלעזיען.

פּאַריז, 20. (ספּ. טעל.) די פּריוואַטע זיצונג פון דער עקספּערטען־קאָנפערענץ האָט געדויערט נאָר 2 מינוט. און איז געווען געווידמעט דעם אָנדענק פון דעם ענגלישען דעלעגאַט לאָרד רעוועלסטאָק, וועלכער איז געשטאָרבען אויף דער קאָנפערענץ פון אַ האַרץ־שלאָג.

פּאַריז, 20. (ספּ. טעל.) ביים בעטראַכטען די פראַגע וועגען פערקלענערען די דייטשע ענטשעדיגונגס־ראַטעס איז אויסגעבראָכען אויף דער קאָנפערענץ אַ שטאַרקע פּראָטעסט־בעוועגונג געגען דער דייטשער דעלעגאַציע, אין נאָמען פון וועלכער ד"ר שאַכט האָט ערקלערט, אַז ס'קען נישט זיין קיין רייד וועגען אַ ווירטשאַפטליכער גלייכגעוויכט, פון אייראָפּע, כל־זמן, דייטשלאַנד וועט נישט צוריקבעקומען דעם דאַנציגער קאָרידאָר און אויבער־שלעזיען.

פּאַריז, 20. (ספּ. טעל.) די דייטשע ערקלערונג אויף דער זאַכקענער־קאָנפערענץ ווערט בעטראַכט אַלס אַ פּראָוואָקאַטאָרישע.

אין אַן־אינטערוויאו פאַר'ן „עקאָ דע פּאַרי", האָט קלעמאַנסאָ געזאָגט, אַז לויט דער דייטשער ערקלערונג קען מען דרינגען, אַז די דייטשען ווילען אַ נייע מלחמה.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאָמפּאַניעץ.

אַנשעל שאָר'ס אַמעריקאַנער יודיש טעאַטער.

גאַסטראָלען פון דער וועלט=בערים. אַמעריק. קינסטלערין **דאָרא ווייסמאַן**

די לעצטע און גרעסטע פּרעמיערע פון דאָראַ ווייסמאַן און אַנשעל שאָר. קאָמעדיע! געזאַנג! טענץ! 100 געלעכטער אַ מינוט 100

הייכט, זונטאָג, דעם 21־טען, 9 אַ זייגער אין אָוונט

דאָראַ ווייסמאַן אין אַ נייער גרויסער קונסט־ראָלע אַלס חייקע די משוגענע אין שלום סעקאָנדעס גרויסע אמת־יודישע אָפּערעטע מיט 28 נומ' געזאַנג

זיין יודיש מיידעל

ליברעטאָ י. לעש. רעזשי: אַנשעל שאָר.

ס'נעמט אָנטייל (לויט א. ב.) פּרויען: בעזמאַן, באָריסאָווא, מאַכאָראָווסקאַ, נערה, פאָרצרמאַן, קאָרעני, קאָמפּאַניעץ. מענער: בריצל, אייזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאָראָווסקי, מאָסקאָוו, נייהויז, פּאָלאַנסקי, ישראל קאָמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.

דעקאָר.: מ. אַרנוואַלד. מוזיק. לייטער: ל. זעלמאַן. בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע

נייע מאָדעלען פון יאָהר 1929

6־צילינדערדיגע אויטאָמאָבילען

שעווראָלעט

זענען אָנגעקומען.

ערקלערונגען און דאָס דעמאָנסטרירען פערפליכטעט נישט צו קויפען

אין אויטאָמאָביל־סאַלאָן

ZYGMUNT DMOWSKI i S-ka

Łódź, Piotrkowska 150.

Tel. 29-40 i 72-40.

אויסשליסליכע פערטרעטונג אויף דער לאָדזער וואָיעוואָדזשטוו.

יאָרג. „נייער פאָלקסבלאַט“ יאָרג.
21 אַפּריל 1929 21 אַפּריל 1929

די באָמבע
אין פּאַריזער עקספּערטען-קאָמיטעט

די פאַריגע קאָנפערענץ פון די אינטערנאַצי-אָנאַלע באַנקירען, וועלכע האָט געדאַרפט אויס-אַרבייטען פאָרשלאָגען וועגען דער ענדגילטיגער סו-מע פון די דייטשע ענטשעדיגונגען און דער אופן ווי אַזוי די סומע זאָל בעצאָהלט ווערען — איז אויפגעריסען געוואָרען.

געשעהען איז עס צוליב דעם, וואָס די קאָנ-פערענץ פון די זאַכפערשטענדיגע האָט פעסטגע-שטעלט, אַז די דייטשען דאַרפען צאָהלען אין פער-לויף פון 57 יאָהר צו 1 און אַ האַלבמיליאַרד אַ יאָהר. דער דייטשער דעלעגאַט שאַכט האָט אַלס ענטפער דערויף צוגעשטעלט אַ מעמאָריאַל, אין וועלכען ס'ווערט געזאָגט, אַז די העכסטע סומע וואָס די דייטשען קענען צאָהלען איז צו 1 און אַ האַלב מיליאַרד אַ יאָהר. אין פערלויף פון 37 יאָהר די דייטשע באָמבע איז אָבער געקומען אין 2-טען טייל פון מעמאָריאַל. דאָרט ווערט געזאָגט, אַז די דייטשען וואָלען געקענט מסכים זיין אויף דעם פּלאַן פון די זאַכפערשטענדיגע, בתנאי, אַז די דייטשען זאָלען צוריקבעקומען די קאָלאָניעס, וואָס זענען זיי אָפּגענומען געוואָרען נאָכ'ן קריג, צוריקגעבען זיי דעם דאַנציגער קאָרידאָר, אַ רייהע לאַנדווירט-שאַפטליכע פּאָזיציאָנען אין פּאָמערען, און אויבער-שלעזיען. צוליב דעם, וואָס די באַנקירען אויף דער פּאַריזער קאָנפערענץ האָבען בעקומען זייערע מאַנ-דאַטען נאָר אַלס פינאַנציעלע און ווירטשאַפטליכע זאַכקענער, און נישט אַלס פּאָליטיקער האָט דער פּלוצלינגער פּאָליטישער אַרויסטריט פון ד"ר שאַכט געמוזט דערפיהרען צום אויפרייסען פון דער קאָנ-פערענץ שוין צוליב ריין-פאָרמעלע סיבות, שוין נישט רעדענדיג וועגען דעם אינהאַלט פון די פאָ-דערונגען און דער בעציהונג צו זיי מצד די איינ-צעלנע מיטגלידער פון דער קאָנפערענץ.

די קאָנפערענץ פון די אינטערנאַציאָנאַלע באַנ-קירען איז בעשטימט צוזאַמענגערופען געוואָרען אַלס אַ בעראַטונגס-אָרגאַן פאַר די פעראַנטוואָרטליכע פּאָליטיקער, וועלכע האָבען געוואָלט אויספאָרשען די צאָהלונגס-פעהיגקייטען פון דייטשלאַנד און מ'האָט זיך בכלל נישט געריכט דערויף, אַז די דייטשען וועלען אויסנוצען די דאָזיגע קאָנפערענץ פאַר זייע-רע פּאָליטישע ציעלען און צוועקען. האָט טאַקע די דייטשע פאָדערונגען געווירקט ווי אַ באָמבע און די גאַנצע אינטערנאַציאָנאַלע פּאָליטישע וועלט איז גע-שטעלט געוואָרען אויף די פיס. קודם-כל שטעלט זיך די פראַגע, צי האָט ד"ר שאַכט זיין פּאָליטישע פאָדערונגען געשטעלט מיט'ן הסכם אָדער אפילו אויפ'ן אויפטראַג פון דער דייטשער רעגירונג, צי ד"ר שאַכט האָט דאָס געמאַכט אויף אייגענער האַנד אָדער מיט דער שטילער הסכמה פון זיינע פּאָליטישע פריינד — די דייטשע נאַציאָנאַליסטען. אין ערשטען פאַל וואָלט דאָס געהייסען, אַז די דייטשע רעגירונג האָט אונטערגענומען אַ נייעם פּאָ-ליטישען קורס און וועט איצט פאָרסירען דעם גע-דאַנק פון רעווידירען דעם ווערסאַילער טראַקטאַט. ביז איצט האָט אויך ד"ר שטרעזעמאַן — דער פיה-רער פון דער דייטשער אויסערן-פּאָליטיק ביי יע-דער געלעגענהייט געגעבען אָנצוהערענישען וועגען דער עוולה וואָס ס'איז דייטשלאַנד געטאָן געוואָרען דורך אוועקנעמען דעם דאַנציגער קאָרידאָר, אַ טייל פּאָמערן און אויבערשלעזיען. איצט הייסט עס וואָלט עס געווען דער אָנהויב פון שטעלען קאָנ-קרעטע פאָדערונגען אין דער הנזכר. איז אָבער די פאָדערונג געשטעלט געוואָרען דורך ד"ר שאַכט אָהן דער פערשטענדיגונג מיט זיין רעגירונג, האַלט דאָס בעדייט, אַז אין דייטשלאַנד גופא, אין איהר אינערליכער פּאָליטיק האָבען זיך געשטאַרקט די שטימונגען פון די נאַציאָנאַליסטען, וועלכע גרייטען זיך איבערצונעהמען די מאַכט אין דייטשלאַנד און פערקירעווען די דייטשע אויסערן-פּאָליטיק אויף דעם וועג, ווי זיי פערשטעהען דאָס.

אַמשטאַרקסטען איז אין דער לעצטער פּאָ-ליטישער סענסאַציע פעראינטערעסירט פּוילען. די דייטשע פאָדערונגען זענען געווענדעט געגען פּוילען, וועלכע וועט מוזען אויף וועלכען ס'איז זייט רע-אַגירען, הגם קיין דירעקטע סכנה איז נאָך נישט פאַרהאַן, די דייטשען אַליין ווייסען גוט דערפון, אָבער זיי האָבען געוואָלט אויפמערקזאַם מאַכען די גאַנצע וועלט אויף דער פראַגע פון רעווידירען די דייטשע מזרח-גרעניצען. בעזונדערס איז פאַר די דייטשען וויכטיג געווען צו לענקען אויף דער דאָ-זיגער פראַגע די אויפמערקזאַמקייט פון דער פינאַנ-ציעל-ווירטשאַפטליכער אינטערנאַציאָנאַלער וועלט, וועלכע איז געווען ווי אַמשטאַרקסטען פעראינטערע-סירט אין אויסגאַנג פון דער עקספּערטען-קאָנפע-רענץ אין פּאַריז. דער שלוס-עפעקט איז טאַקע געווען אַ שטאַרקער. הגם ער איז נישט געווען דיי-רעקט אויפ'ן אָרט. דער ענטפער אויף דעם דייט-שען פּרוב-באַלאָן וועט זיכער קומען אין די נאָ-הענטסטע טעג.

פּ. ב.

קליין-יודענטום און גרויס-יודענטום
יודישע אויפלעבונג אין שוועדען
(קאָרעספּאָנדענץ פון שטאָקהאָלם צום „נייעם פאָלקסבלאַט“)

פון וולאַדימיר גראָסמאַן

אַלץ איז דאָ גינסטיג פאַר אַסימילאַציע פון יודען; שוועדען איז רייך און דעמאָקראַטיש, די בעציהונג צו יודען איז גוט און די שטעלונג פון יו-דען אין לאַנד איז אויסגעצייכענט; די קליינע צאָהל יודען, סך-הכל עטליכע טויזענד נפשות, קאָן זיך נישט האַלטען איזאָלירט, זייענדיג צוזאַמען מיט אַ פאָלק פון הויכער קולטור און פיינער, גוטער ערציהונג.

עס איז אויך געווען אַ צייט, און גאָר נישט לאַנג, ווען מען האָט געמיינט, אַז אָט אָט געהט אונ-טער דאָס הייפעל יודען אין נאָרדען פון אייראָפּע. די געמישטע חתונות זענען דאָ זעהר פערבריי-טעט, מע' געפינט אויך אַ ראַבינער, וואָס האָט אַ קריסט-ליכע פרוי. אַ יודישער לעהרער מיט אַ נישט-יודי-שער פרוי, אויף יעדען שריט און טריט געמישטע חתונות. און אויסערליך אודאי האָט זיך דער אַלט-שוועדישער יוד אַסימילירט, נישט צו דערקענען, די פעסטקייט פון דעם שוועדישען מענשען, זיין גאַנצע האַלטונג האָט אימפּאָנירט דעם יוד און ער האָט עס זעהר גערן נאָכגעמאַכט. מיט גרויסען ערפאָלג-און פּלוצלינג אַזאַ ענדערונג, אַז מען מוז אָנ-הויבען גלויבען, אַז די וועגען פון דער יודישער געשיכטע געהען נישט אַזוי ווי ביי אַנדערע פעל-קער.

עס וועט נישט זיין צופיל געזאָגט, ווען מען וועט צושרייבען דעם גרעסטען פערדינסט פאַר דער דאָזיגער אויפלעבונג דער אַרבייט פון איין גרוי-סער יודישער פערזענליכקייט — דעם אַמאָל גוט-בע-קאַנטען העברעאישען שרייבער און שפּעטער אָבער ראַבינער פון בולגאַריען, היינט אָבער-ראַבינער פון שוועדען דר. מ. עהרענפרייז. די וואָס קענען דעם דאָזיגען אידעען-רייכען און ענערגישען מענשען פון פריהערדיגע יאָהרען, וועלען זיך נישט וואונדערן הערענדיג די דאָזיגע ריד און וועלען זיי נישט האַל-טען פאַר איבערטריבענע שבחים. דער דאָזיגער יוד פון גאַליציע, דער אינטימער מיטאַרבייטער פון דר. הערצל נאָך פאַר דעם ערשטען ציוניסטישען קאָנגרעס, דער נאָהענטער פריינד פון בולגאַרישען קעניג פערדינאַנד איז דר. עהרענפרייז אַ מענש, וואָס קאָן זיך תיכף צופּאַסען צו אַ בעשטימטער סיטואַציע און פערנעהמען זיין אָרט. עס איז פאַר דר. עהרענפרייז כמעט נאַטירליך, וואָס וועהרענדיג דער רב-הכולל פון שוועדען לערנט ער די שוועדישע שפּראַך אַזוי, אַז ער איז אין צעהן יאָהר אַרום איינער פון די פיינסטע שוועדישע שרייבער. זיין יודיש וויסען און ענערגיע אימפּאָנירען מעהר פון אַלץ און פריהער פון אַלץ נישט אַזוי פיל דעם יוד, ווי דעם שוועדער, דעם נישט-יודישען בירגער.

עס פערשטעהט זיך, פון זיך אַליין, אַז נעבען די שוועדישע יודען, די תושבים פון לאַנד, געפינט זיך נאָך איין קהלה. אונזערע מזרח-אייראָפּעאישע יודען, פרומע און האַלב-פרומע, מיט'ן שטויב פון דער אַלטער היים אויף די פיס, מיט דעם שרעקען פאַר אַסימילאַציע, פאַר געמישטע חתונות און שמד.

ד"ר. עהרענפרייז, דער ראַבינער פון גאַלי-ציע יודען און פון די בולגאַרישע שפּאַניאָלען איז צו פרום פאַר די אַלטע יודישע אַריסטאָקראַטען און אַקאַדעמישער אינטעליגענץ און איז צו ווייניג פרום פאַר די איינגעוואַנדערטע יודען. מען דאַרף זיין נאָך אַ גרעסערער קינסטלער ווי דר. עהרענפרייז איז שטענדיג געווען, כדי צו געפינען די מעטאָדע פון צונויפצופּאַסען מיט ביידע עלעמענטען.

איך בעזוך די קינדער-שולע ביים שטאָקהאָלמער טעמפעל. עס איז אַ וואונדערבאַרער בנין. די דריי-פיר הונדערט קינדער, וועלכע קומען אַהער נאָך דער שוועדישער שולע און ווערען געלערענט יודי-שע למודים פון אַ גרופּע לעהרער מיט דר. עה-רענפרייז אין דער שפּיץ, מוזען האָבען חשק צו קו-מען אַהער, אַזוי שעהן און גוט איז דאָ אַלץ איינגע-ריכטעט, אַזוי פיל אייראָפּעאישער געשמאַק איז דאָ פעראַן.

אַ גאַנץ אויסגעצייכענטען איינדרוק מאַכט דער יודישער אַקאַדעמישער קלוב. ער האַלט אָפּ זיינע פאָרטראַגען און פערזאַמלונגען אין אַ הערליכען קאָלאָסאַלען זאַל, ביי דעם טעמפעל און ציהט אַהער צו אַזוי גוט ווי די גאַנצע יודישע אינטעליגענץ פון דער שטאָט.

אַ קליינע אינזעל פון יודען אינמיטען פון אַ פרעמדען, נאָרדישען ים. פערשידענע טראַדיציעס, פערשידענע טעמפּעראַמענטע, פערשידענע בעגריפען וועגען פאָלק און נאַציע. און עס איז גאָר נישט וויכטיג, צי די קליינע אינזעל וועט אויסהאַלטען אַ איבערשווענונג, ווי וויכטיג איז דער ווילען פון דעם הייפעל יודען און די ערציהונג פון דעם ווילען. די שוועדען אַליין, שטאָלץ אויף זייער לאַנד און קולטור — מוזען זיך וואונדערן צוזעהענדיג דעם פערקווירדיגען קאַמף פאַר נאַציאָנאַלער זעלבסט-פערוואַלטונג און עקזיסטענץ פון אַ קליינער גרופּע מענשען, און מוזען אָנהויבען גלויבען, אַז יודישע קולטור איז אויך אַ געדיכטע מאַסע, וואָס קאָן זעהר פיל אויסהאַלטען.

כמעט שטענדיג און אומעטום רעדט מען וועגען איין פּראָבלעם: געמישטע חתונות ווי קאָן מען דאָס אויסמיידען? אַ יוד פון די תושבים, וועלכער איז צופרידען, וואָס דערווייל זענען אין זיין פאַמיליע נישט פאָרגעקומען קיין געמישטע חתונות. וויל מיך בערייטען דערמיט, וואָס אין שוועדען פּאַסירט אָפט אַז דער קריסטליכער מאַן איז מסכים, אַז די קינ-דער פון דער געמישטער חתונה זאָלען בלייבען יו-דען און ערצויגען ווערען יודיש. ער דערצעהלט מיט איבער אַ גאַנצע רייהע פעלען, ער גלויבט, אַז דער אָנזעהן פון יודען אין לאַנד איז אַזוי הויך, אַז שוין צוליב דעם, וועט זיך דאָ דאָס יודענטום האַל-טען. אין אַנאַנדער קרייז פון שוועדישע יודען זי-צען מיר און רעדען וועגען לויפענדע יודישע פראַגען. דערצעהלט איינער, אַז ביי איהם איז פון פינף און צוואַנציג יאָהר פלייסיגען געהען אין שוהל שבת צום דאַווענען זיין זיידענער טלית צעריסען געוואָרען, אַ גליק, וואָס פאַר אַ יאָהרען האָט ער צו ווייהנאַ-טען בעקומען פון איינעם פון זיינע קריסטליכע קרובים אַ מתנה אַ שעהנעם זיידענעם טלית.

די מאַטעריעלע לאַגע פון שוועדישע יודען איז נישט קיין שלעכטע און זיי האָבען זיך שטענדיג אָפּגעגעבען אויף יודישע נויטען און גרויסע יודישע זאַמלונגען. ביי דער פאַר-אַ-יעהריגער גרויסער קרן היסוד-קאַמפּאַניע האָט שטאָקהאָלם געגעבען אי-בער הונדערט טויזענד שוועדישע קראָנען. קנאַפּע זעקס טויזענד ענגלישע פונט. מען האָט געגעבען אויף „אָרט“ און אַנדערע צוועקען. היינט ווערט דורכגעפיהרט אַ קאַמפּאַניע פאַר נויטליידענדע יו-דען אין דער אוקראַינע, אַ קאַמפּאַניע, וועלכע ווערט געשטיצט פון דעם שוועדישען „רויטען קרייץ“.

אַגב, דאָ דאַרף מען זאָגען אַ פּאָר ווערטער וועגען דער שרעקליכער דעמאָראַליזאַציע, וואָס ווערט אַריינגעבראַכט דורך די הונדערטער רייזענדע משו-לחים פון ישיבות און אַלערליי קאָמיטעטען. צו צוויי צו דריי אין איין טאָג ערשיינען זיי אין סקאַנדינאַ-ווישע שטעט. יעדער מיט אַ בוך און אונטערשריפטען פון רבנים און געהען איבער די הייזער זאַמלען געלד. יעדע קליינע ישיבה אין פּוילען אָדער אונגאַרן שיקט אַרויס אַזאַ שנאָרער. קיינער האָט נישט קיין שום מעגליכקייט צו קאָנטראָלירען די זאַמלונגען, קיינער ווייסט נישט, צו עס קומט אַריין עפּעס געלד פאַר די בתי-מדרשים, נאָר איין זאַך איז קלאָר, אַז מען ווייסט נישט ווי פּטור צו ווערען פון די נעבעך. סוף-כל-סוף וועט עס פיהרען דערצו, אַז די געמיינדעס דאָ וועלען אָנגעהמען ערנסטע שריט געגען דעם מיספּרויך צו ווענדען זיך צו יודישע געפיהלען וועגען נדבות.

שאַרפער פון אַלץ און טיפער פון אַלץ רע-אַגירען שוועדישע יודען אויף דער יודישער לאַגע אין סאָוויעט-רוסלאַנד. דאָ ווייסט מען גוט וועגען דעם צושטאַנד אין דעם געבענשטען לאַנד און יודישע הערצער רופען זיך אָפּ וואַרים אויף דער [illegible] אונגליקען פון דעם רוסישען יודענטום. איבער שטאָקהאָלם, איז אַמאָל מיט צעהן יאָהר צוריק געגאַנגען אַ שטראָם פון יודישער וואַנדערונג פון רוסלאַנד. דאָס איז געלאָפען די יודישע אינטעלי-גענץ, די פערמעגליכערע קלאַסען. גרויסע פער-טרעטער פון יודישער עפענטליכקייט. נאָר אַ קורצע צייט פלעגען זיי זיך אויפהאַלטען אין שטאָקהאָלם און פאָהרען ווייטער. אָבער אַ אומפערגעסליכען איינדרוק האָבען זיי דאָ געמאַכט און מען בעהאַלט זיי דאָ גוט אין זכרון: זייער יודישע אינטעליגענץ, זייער ערנסט און די פעהיגקייט ווי עס דאַרף צו זיין. צו בעציהען זיך צו יודישע געזעלשאַפטליכע ענינים. (יט"א).

וועלט-קאָנגרעס פון יודישע פרויען
וועט בעטראַכטען די פראַגע וועגען עמיגראַציע און פרויען-האַנדעל

אין אַ פּאָר וואָכען אַרום וועט פאָרקומען אין האַמבורג, אַ קאָנגרעס פון יודישע פרויען פון דער גאַנצער וועלט. דאָס איז דער צווייטער אַל-וועלטליכער קאָנגרעס פון יודישע פרויען. דער ערשטער איז פאָרגעקומען אין ווין, אין מאַי 1923 און די געשיכטע פון דעם דאָזיגען צוזאַמענפאָה-רען מיט זעקס יאָהר צוריק איז זעהר אינטערעסאַנט, ווייל כמעט נאָר דורך אַ צופאַל איז געגרינדעט געוואָרען די וויכטיגסטע יודישע פרויען-אָרגאַני-זאַציע אין דער וועלט.

אין 1914, ניין יאָהר פאַר דעם דאָזיגען קאָנ-גרעס איז פאָרגעקומען אין רוים, אַן אינטערנאַצי-אָנאַלער פרויען-קאָנגרעס, וואו יודישע פרויען-אָרגאַניזאַציעס פון די גרויסע לענדער זענען געווען פערטראָטען. עס זענען דאָרטען געווען רעפּרעזענ-טירט דער „יודישער פרויענבונד פון דייטשלאַנד“, „די פעראייניגטע יודישע פרויען פון ענגלאַנד“, דער „פערבאַנד פון יודישע פרויען אין אַמעריקאַ“ און אַנדערע וויכטיגע יודישע פאַראיינען. אויף די דאָזיגע זיצונגען האָבען זיך די יודישע פרויען פון די פערשידענע לענדער צוזאַמענגערעדט וועגען די פערשידענע יודישע פּראָבלעמען, וואָס זענען צו יע-נער צייט געשטאַנען פאַר זיי. און אַזוי ווי דייטש-לאַנד איז דעמאָלט געווען שטאַרקער פערטראָטען ווי די אַנדערע לענדער דורך איהר „פרויענבונד“, האָט זי געגעבען די איניציאַטיווע צו שאַפען אַ עהנליכען וועלט-קאָנגרעס פאַר יודישע פרויען.

אין אַ פּאָר מאָנאַטען אַרום איז אָבער די מלחמה אויסגעבראָכען, און האָט פערניכטעט די אַלע פּלענער, וואָס די גרופּע יודישע פרויען האָט געשאַפען פאַר דעם דערמאָהנטען וועלט-קאָנגרעס, און דורך דער גאַנצער מלחמה-צייט און עטליכע יאָהר נאָכדעם האָבען די יודישע פרויען פון איי-ראָפּאַ נישט געהאַט קיין שום מעגליכקייט צו פער-ווירקליכען דעם פּלאַן. זייערע לאָקאַלע פראַגען זענען געווען שווער גענוג צו לייזען, און נאָר אַמע-ריקאַ האָט ביי יענער צייט געקענט מאַכען אַ שריט צו בויען און פון אַמעריקאַ איז טאַקע גע-קומען דער נויטיגער שריט.

אין מאַי 1923 האָט דער פערבאַנד פון די יו-דישע פרויען גענומען די איניציאַטיווע און גע-רופען דעם געפּלאַנטען קאָנגרעס אין ווין.

אויף דעם דאָזיגען קאָנגרעס האָבען זיך אָפּגע-רופען 24 לענדער, וועלכע האָבען געשיקט 92 דע-לעגאַטען. אויסער אַמעריקאַ און די גרויסע מלוכות פון אייראָפּאַ זענען אויך געווען פערטראָטען בול-גאַריע, אַרגענטינאַ, פּאָרטוגאַל, טערקיי, טריפּאָלי, קובאַ, ניי-זעלאַנד און אַנדערע. עס איז לייכט צו בעגרייפען די פראַגען, וואָס האָבען אינטערעסירט די אַלע פרויען צו יענער צייט. אין מערסטע פעלען איז זיי געשטאַנען פאַר די אויגען דער חורבן און טרויער פון זייער לאַנד און פון זייערע נאָהנטסטע. נאָר מיט גרויס מוט און קוראַזש און פול מיט שאַפונגס-קראַפט, און מוטערליכער ליבע און זעלבסט-אָפּפערונג, האָבען זיי זיך גע-שטעלט אַלס ציל צו העלפען יעדע ביי זיך אין איהר אייגענער היימלאַנד און אין איהר אייגע-נער סביבה אויף ווי ווייט מעגליך אַריינצובריינ-גען נייע לעבען און אויפצובויען דאָס צושמעטערטע און פערניכטעטע.

דער קאָנגרעס איז געווען פון דער גרעסטער וויכטיגקייט. די פרויען האָבען זיך פון איהם צו-ריקגעקעהרט אין זייערע פערשידענע לענדער מיט פול מוט און בעגייסטערונג, און מען קאָן זאָגען אַז אַ גרויסער טייל פון דער אויפבויאונגס-אַרבייט וואָס איז פאָרגעקומען נאָך דער מלחמה, האָט גע-האָט דער שורש אויף דעם קאָנגרעס. די פרויען

(ווייטער זעה 10-טע זייט).

AMADA
כשר לפסח
אַמאַדאַ
אפילו למהדרין מן המהדרין – די שוין פון אַלע אָנערקענטע אַלס די בעסטע
פלאַנצען-פוטער אַמאַדאַ
ווערט אויך היי-יאָהר, ווי אַלע יאָהר, אויסגעאַרבייט אונטער דער שטרענגער
השגחה פון בעקאַנטען הרב הגאון רב יעקב מאיר שליט"א סעגאַלאָוויטש.

מערקווירדיגע מנהגים און זיטען אין טיבעט

דאָס געהיימנישפולע לאַנד פון אזיע

אַ געהיימניספולע וועלט, פול מיט אונער-וואַרטעטע זיטען, מנהגים, אַבערגלויבענס און צע-רעמאָניעס איז טיבעט; דאָס איז אַ לאַנד, וואָס איז לאַנג געווען אַ פערמאַכטער בוך פאַר דער גאַנצער וועלט; און איצט, ווען עס עפענען זיך פאַר אונז איין בלאַט נאָכ'ן צווייטען פון יענעם פערמאַכטען בוך, שטעהען מיר פערגאַפטע און קו-קען זיך צו מיט פערוואונדערונג צו די געהיימני-סען פון יענעם ווייטען ווינקעל פון דער וועלט.

אָט האָט איצט דייוויד מעקדאָנאַלד אָפּגע-דרוקט אַנ'אַרטיקעל, פול מיט העכסט אינטערע-סאַנטע איינצעלהייטען פון דעם טיבעטער לעבען, און כמעט יעדער פאַקט, וואָס ער גיט איבער, איז טשעקאַווע ביז גאָר.

מיט אַ טיפען גלויבען איז דורכגעדרונגען דער טיבעטער מאַן און פרוי. יעדער טיבעטער גלויבט אין דעם „טייוועל" ווי אַ בייזע לעבעדי-גע קראַפט, וועלכע ער פרובט ווי עס איז צו בע-זיגען. און בעזיגען דעם טייוועל קען מען נאָר דורך געוויסע צערעמאָניעס; דעם שליסעל צו די געהיימניספולע צערעמאָניעס האָבען בלויז ספּע-ציעלע מענשען, גייסטליכע, וועלכע שפּילען אַנאָר-מאַל גרויסע ראָלע אין דעם לעבען פון די טיבעטער איינוואוינער.

דאָס גאַנצע לעבען אין טיבעט איז אַרומגע-רינגעלט מיט צערעמאָניעס, וועלכע זענען פערהיי-ליגט אַלס רעליגיעזע מנהגים און דינים. די צע-רעמאָניעס בעגלייטען דעם מענשען פון ערשטען טאָג פון זיין לעבען ביז'ן קבר אַריין. אַלע פרעה-ליכע און טרויעריגע פּאַסירונגען פון לעבען געהען דורך ביי פערשידענע צערעמאָניעס, וועלכע מאַ-כען דעם גאַנצען לעבען פייערליכער און טעאַט-ראַלישער.

ווען אַ טיבעטער דערגרייכט די עלטער פון אַ יאָהר צוואַנציג, זעהען זיינע עלטערען איהם חתונה צו מאַכען. זיי קלויבען אויס אַ מיידעל פון אַ פּאַסיגען יחוס, פון זייער גלייכען, און לעגען פאָר דעם שידוך צו זייער זוהן. אויב איהם גע-פעלט דער שידוך, פרעגט מען דאַן אַנ'עצה ביי דעם „שטערנזעהער", וועלכער גיט אַרויס זיין בעשלוס אויפ'ן גרונד פון דער צייט, ווען חתן-כלה זענען געבוירען געוואָרען. ערשט נאָכדעם ווענדען זיך די עלטערען צו אַ שדכן, מעהרסטענס צו איינעם פון זייערע קרובים (אָפטער פון אַלץ צו אַנ'אָנקעל); דער שדכן טוט זיך אָן אין זיינע בעסטע קליידער, נעהמט מיט זיך אַלס אַ מתנה ביער, און געהט רעדען דעם שידוך צו דער כלה'ס עלטערען. און ווידער אַמאָל פרעגט מען דאָרטען אַ „שטערנזעהער", און מען פערגלייכט די נבי-אות פון ביידע „טרעפער". דערנאָך רעדט מען זיך דורך וועגען נדן, וואָס רופט זיך דאָרט „דער פרייז פון דער מאַמע'ס מילך": דעם נדן גיט מען דער כלה'ס עלטערען. די גאַנצע אונטערהאַנדלונגען דויערען וואָכענלאַנג.

דער „שטערנזעהער" בעשטימט דעם טאָג פון דער חתונה. די חתונה-פייערונג קומט פאָר ביי דער כלה אין הויז און דויערט אויך טעג נאָכאַ-נאַנד. עס קומען פאָר סעודות און פרעהליכע הו-ליאַנקעס, און מען פערגעסט נישט דערביי צופרי-דענצושטעלען די ספּעציעלע געטין, וועלכע היט אָפּ דאָס גליק פון יעדער פאַמיליע. דעם חתן לעגט מען פאָר צו וואוינען נאָך דער חתונה ביי דער כלה אין הויז. ער ווערט אַ מין „איידעם אויף קעסט". ס'איז שווער אויסצורעכענען אַלע צערע-מאָניעס, וועלכע קומען פאָר אין דער צייט פון דער חתונה.

אין דער חתונה נעהמט אַנ'אַנטייל אויך אַ פּראָפעסיאָנעלער רעדנער, אַ מין בדחן, וועלכער האַלט אַ רעדע אין פייערליכע קלינגענדע טענער, און מיט שפּהנע מליצה'דיגע ווערטער. די כלה מוז אַרויסווייזען ווייכקייט און אַכטונג צו דעם חתן, צו זיין פאַמיליע און איבערהויפּט צו זיינע יונגערע ברידער. פאַרוואָס עפּעס צו זיינע יונגערע ברידער, וועלען מיר זעהען אַביסעל שפּעטער.

מען פיהרט דערנאָך חתן-כלה מיט גרויס פּאַראַד צו דער כלה'ס הויז, וואו ס'איז איינגע-אָרדענט אַ וואוינונג פאַר דעם יונגען פּאָר פּאָלק. די כלה איז פּערדעקט מיט אַ שאַל: דאָס הייסט, אַז זי שעהמט זיך, נעבעך, און בעהאַלט איהר שעמעוודיגקייט אונטער'ן שאַל. דערביי נעמט מען אָן פערשידענע מיטלען דער טייוועל זאָל נישט האָבען קיין שום צוטריט צו דער כלה. מען פיהרט דורך די כלה דורך אַ ספּעציעלען טויער, בעפּוצט מיט פינף קאָלירען, און דערביי איז מען מכבד מיט גופא זאַכען נישט נאָר חתן-כלה, נאָר אויך די מחותנים. עס בעווייזט זיך דער „לאַמאַ", דער גייסטליכער אין טיבעט, און ער טוט תפילה צו די געטער זיי זאָלען בעשיצען דאָס יונגע פּאָר-פּאָלק, און עס הויבט זיך ערשט אָן די ריכטיגע חתונה. דעם חתן'ס מוטער פערבינדט שאַלען אַרום די העלזער ביי חתן-כלה, און דערמיט ווערען זיי פייערליך ערקלערט אַלס מאַן און ווייב.

אָבער אין טיבעט פיהלט זיך אַ מאַנגעל אין ווייבער, און מען קען זיך דאָרט נישט ערלויבען דעם לוקסוס צו האָבען אַ בעזונדער ווייב פאַר יעדען מאַן. דעריבער בעלאַנגט יעדע פרוי נישט נאָר צו איהר מאַן, נאָר אויך צו אַלע זיינע יונ-גערע ברידער, מיט וועמען זי דאַרף חתונה האָ-בען כסדר אין פערלויף פון איין יאָהר נאָך איהר ערשטער חתונה. די אַנדערע חתונות ווערען שוין געפייערט אָהן די פריהערדיגע צערעמאָניעס, אין דער היים, אויף אַ פּריוואַטען, איינפאַכען שטייגער. אין אַזעלכע מאָמענטען זענען די עלטערע ברי-דער נישטאָ אין דער היים: זיי געפינען אויס אַ תירוץ צו פערלאָזען די היים אויף אַ געוויסע צייט. אין די רייכערע און יחסנ'דיגערע הייזער אין טי-בעט איז איינגעפיהרט אַזוי, אַז מעהר ווי איין ברודער איז נישטאָ אין דער היים אין איין אין דערזעלבער צייט. דאָס איז אָבער בלויז אַ מנהג, נישט קיין געזעץ. עס זענען פאַראַן אַ היבש בי-סעל הייזער, וואו אַלע ברידער לעבען מיט איין פרוי גלייכצייטיג. די קינדער רופען דעם עלטסטען ברודער פון דער פאַמיליע מיט'ן נאָמען „פאָטער", די איבעריגע ברידער זענען בלויז „פעטערס", כאָטש די קינדער מעגען שטאַמען פון זיי, נישט פון דעם עלטסטען ברודער.

די פרוי שפּילט זעהר אַ וויכטיגע ראָלע אין דער היים; זי האָט אַ גרויסען איינפלוס אויף די מענער, און פיהרט די גאַנצע באַלעבאַטישקייט מיט אַ פעסטער האַנד.

זייט ביי זייט מיט דעם מנהג צו האָבען פיל מענער (דאָס וואָס עס רופט זיך מיט'ן נאָמען פּאָ-ליאַנדריע), עקזיסטירט אויך אין טיבעט דער מנהג צו האָבען פיל ווייבער (פּאָליגאַמיע). מעהרסטענס קומט עס פאָר, ווען די ערשטע פרוי איז אַנ'-עקרה, און ס'איז שוין נישטאָ קיין האָפנונגען זי זאָל ווען עס איז האָבען קינדער. דעמאָלט ער-לויבט זיך דער מאַן צו נעהמען אַ צווייטע פרוי. די גייסטליכע פרובען אויך „היילען" די עקרה מיט פערשידענע מיטלען, ווי צום ביישפּיל, מיט אָפּשפּרעכען, מיט תפילות און געהיימנישפולע האַנדלונגען.

(ווייטער קומט).

געאָרג בראַנדעס וועגען פערדינאַנד לאַסאַל

עס איז זיכער נישט קיין צופאַל, וואָס געאָרג בראַנדעס האָט אין זיינע יודישע פערזענליכקייטען, הענריך היינע, לודוויג בערנע, לאָרד ביקאָנספילד, פערדינאַנד לאַסאַל און אַנדערע, אַזוי בולט אַרויס-געבראַכט די שייכות צו זייער יודישער ערציהונג און סביבה. ער האָט עס געטון מיט אַ בעזונדער פער-געניגען. וועהר שטאַרק פיהלט זיך דאָס אין בראַנ-דעס'עס בוך איבער לאַסאַל'ן.

בראַנדעס שרייבט: ווען לאַסאַל איז אַלט געווען פערצען יאָהר, האָט ער געהאַט אַ געשפּרעך מיט אַ קריסטליכען חבר און יענער האָט איהם פּאָ-גע-וואָרפען תלמאי ער פערטיידיגט אַזוי שטאַרק דאָס יודענטום. האָט לאַסאַל דאַן פערצייכענט אין זיין נאָטיץ-בוך: „דער אייזעל קאָן נישט פערשטעהען אַז מ'קאָן עסען טריף פלייש און גלייכצייטיג זיין אַ גרויסער יוד. איך גלויב, אַז איך בין איינער פון די בעסטע יודען, וואָס זענען נאָר פערהאַן, נישט קוקענדיג וואָס איך האַלט נישט פון די פער-שידענע יודישע מנהגים. איך וואָלט אַלץ אין דער וועלט געטון כדי אַרויסצוראַטעווען די יודען פון זייער איצטיגען שלעכטען מצב. איך וואָלט אַפילו דעם עשאַפאָט בעשטיגען, ווען איך זאָל נאָר וויסען, אַז איך קאָן מיט דעם אויפאָפּסערן מאַכען מיין פאָלק פאַר אַ גע־אַכט פאָלק. ווען איך טראַכט נאָך זעגען מיינע קינדערישע חלומות, דאַן איז תמיד מיין הויליג-סטער וואונש צו שטעהען אין דער שפּיץ פון די יודען מיט וואָפען אין דער האַנט און יודיראַמאָל זיי מאַכען פאַר אַ זעלבסטשטענדיג פאָלק".

דעם 22-טען מאַי, 1840, דעם זעלבען טאָג, וואָס עס זענען פאָרגעקומען מורא'דיגע גרוי-אַמ-קייטען געגען די יודען פון דמשק, בשעת מען האָט זיי בעשולדיגט אין עלילת דם, האָט דער פופצעהן-יאָהריגער לאַסאַל, וואָס האָט אין דעם אייגענעם טאָג ערפאַהרען וועגען די הריגה, געשריבען אין זיין טאָג-בוך:

„עס איז שרעקליך צו לייענען, עס איז שרעקליך צו הערען, די האָר שטעלען זיך קאַפּויער! אַז זאָלע געפיהלען פון האַרץ פערוואַנדלען זיך אין רציחה. אַ פאָלק, וועלכעס דולדעט דאָס, איז עלענד. נקמה דאַרף עס נעמען און נישט זיך לאָזען פייניגען. נקמה דאַרפען מיך נעמען פאַר אונזער אומשולדיג בלוט.

איך פערשטעהט נישט פּאַהוואָס די יודען אין דמשק ווילען נישט בעסער שטאַרבען אויפ'ן שלאַכט-פעלד, איידער פון די מאַטערנישען, וואָס מען פערשאַפט זיי. צי איז דען פערהאַן אַ רעוואָלוציע, וואָס וואָלט געווען מעהר בערעכטיגט, ווי ווען די יודען אין דמשק וואָלטען געמאַכט אַנ'אויפשטאַנד, אַנגעצונדען די גאַנצע שטאָט, אין אַלע עקען, און עקספּלאָדירט דעם אויפרייס-פולווער און דער'הרג'עט זיך צוזאַמען מיט זייערע פייניגער. די פחדניש פאָלק, די פערדינגסט נישט קיין בעסערען שיקזאַל! דער וואָרעם, אויף וועלכען מען טרעט, קאָרטשעט זיך, אָבער די פּוקסט זיך נאָך טיפער פאַר זיינע פייניגער. די פערשטעהסט נישט ווי אַזוי צו שטאַרבען. פערשטעהסט נישט ווי אַזוי חרוב צו מאַכען. די פערשטעהסט נישט, וואָס דאָס הייסט גערעכטע נקמה, בעגרייפסט נישט, וואָס עס הייסט בעגראָבען זיך זעלבסט מיט זיינע שונאים, און צערייסען זיי נאָך אין דער גסיסה. די ביזט געבוירען געוואָרען צו זיין אַ שקלאַף".

בעת די שענדליכע געמיינהייטען, אַז יודען געברויכען קריסטליך בלוט אויף פסח, זיינען ווידער אַרויפגעשוואומען, האָט לאַסאַל, דעמזעלבען יאָהר געשריבען: „ווידער אַמאָל די מיאוס'ע מעשיות, אַז יודען געברויכען קריסטליך בלוט. די זעלבע געשיכטע, וואָס מיר האָבען געהערט אין דמשק הערען מיר איצט אויך אין ראָדאָס און אין לעמ-בערג, אָבער בעת מען קומט מיט דערזעלבער בע-שולדיגונג פון אַלע עקען וועלט, רופט מיר, אַז מען גיט אונז אַנ'אָנדייטונג, אַז די צייט איז באַלד גע-קומען, ווען מיר זאָלען זיך אמת'דיג העלפען מיט קריסטליך בלוט. העלף דיר אַליין און גאָט וועט דיר העלפען".

עס איז געווען אין לאַסאַל'ן עפּעס פון אַ צעזאַר ער איז בעשאַפען געוואָרען צו הערשען, נאָר אַזוי ווי ער איז נישט געבוירען געוואָרען קיין פּריץ אָדער אַנ'אַרעלמאַן נאָר אַלס קינד פון מיטעלשטאַנד און פון אַ פאָלק, וואָס מען האָט דערנידריגט, איז ער געוואָרען אַ רענקער, אַ דעמאָקראַט, און אַנ'אַגי-טאַטאָר.

בראַנדעס דערצעהלט, אַז אַ מאַן, וואָס האָט נאָר איינמאָל געזעהן לאַסאַל'ן, האָט איהם געזאָגט, אַז ער האָט אויסגעזעהן ווי בלויז אַ להכעיס.

אַז מען האָט בראַנדעס'ען אַמאָל געבעטען ער זאָל אָנשרייבען אין אַנ'אַלבום זיין אייגענשאַפט, האָט ער בלויז אָנגעשריבען: טראָץ, להכעיס.

י. ב.

Dr. DONCHIN

מאַניושקי 1, טעלעפאָן 97-9

ספּעציאַל-ארצט פאַר אוינען-קראַנקהייטען

נעמט אָן טעגליך פון 10–1 מיטאָג און 4–7 נ. מ.

זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאָג.

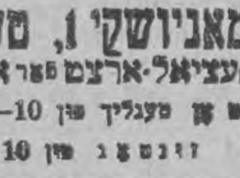

שפּאָרט-געלדז קויפט שירמס, שטעקענס נור אין דער װערקשטעל

ס. פייגענבוים, נאַרוטאָוויטשאַ 19

ווייל איהר קענט דאָרט קויפען מיט 25% ביליגער.

אַכטונג! ס'ווערען אָנגענומען אַלערליי רעפּאַ-ראַטורען און רעקונג.

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער.

איינענע פּראַצאָווניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: וואַלקערס אויף פּלאַטפוסען, קונסט-ליכע פיס, גאָרסעטען א. ז. וו.

עמפּפאַנגט פון 5–7 אין אָוונד.

ביטעס

צו אַלע אַמטען שרייבט אַמבעסטען ערלעדיגט אויך רעזונאַניעס וועגען דאָכאָדאָווע אויפ'ן 28-טען יאָהר שרייבט אויך רעקורסען וועגען אָבראָטאָווע אויפ'ן יאָהר 1928 דאָס ביטשריפטביוראָ

האָכבערג,

פאַנסקאַ 1. טעל. 36-77.

8856

דער בעקאַנטער רעכטס-קענער

י. איינפעלד

וואוינט איצט אויף פּעטריקאָווער 31.

שפּרעכשטונדען טעגליך פון 5–8 אָוו.

נעמט אויך אונטער דורכצופיהרען אין מיניסטע-ריעס די שווערסטע סכסוכים, געריכטלעכע און ליגע די פּערזענליכע [illegible].

בעזוכט דאָס ניי-ערעפענטע גאַלאַנטעריע-געשעפט

„RACHEL"

נאַרוטאָוויטש-גאַס (דזיעלנאַ) 32

גרויסער אויסוואַל פון דאַמען- און מענער-וועש, פּיזשאַמעס, קראַוואַטען אז"וו בעסטע אייגענע אויסאַרבייטונג (ווערקשטעל אויפ'ן אָרט). בעשטעלונגען פון אייגענע און קינדישע שטאָפען ווערען שנעל, פּינקטליך און רעעל אויסגעפיהרט.

„RACHEL", ul. Narutowicza (Dzielna) 32.

קויפט נישט ביי די גאַנץ קיין האָבער!

אַלעס פון אייגענע נאָר אַנטירטע אַרבייט! — רייכער אויסוואַהל! — ביליגע פרייזען! בעסטע בעדינגונגען! סאָלידע בעהאַנדלונג!

אין דער צייט, ווען איהר קענט בעקומען קאַמפּלעטע איינריכטונגען, ווי אויך איינצעל דירעקט בײ די ערשטע האַנד, — ביי די איבעריל-בעקאַנטע עלטסטע לאָדזער מעבעל-פאַבריק

I. M. Terkeltaub

NARUTOWICZA 12

אין הויף – טעל. 34-18

12 מעבעל

אויך א מסחר

שטיפעריי

פון ב. קאָוונער

מיין חבר ברוך קאַפּעל, אַ בעקער, כאַפּט מיך אָן פאַר'ן אַרבל, ציהט מיך צו צו אַ שוועל פון אַ תלמוד תורה און זאָגט צו מיר:

— דו ווייסט זיך שוין פון מיינע הענד נישט אַרויסדרעהען. דו וועסט מיר מוזען אַוועקגעבען 6 אָדער 7 מינוט פון דיין צייט און מיך אויסהערען. כ'האָב דיך גענוג אַרומגעזוכט; בין געווען ביי דיר אין דער היים, האָט מיך דיין ווייבעל בעגעגענט און מיר געלאָזען וויסען, אַז דו ביזט נישטאָ אין דער היים, אָדער אימיצער באַדאַרף דיך שוין, אָדער דו שלאָפסט. עס קען זיין, אַז דו ביזט יאָ געווען אין הויז, און אַז דו ביזט נישט געשלאָפען; עס קען זיין, אַז דו האָסט מיט דיין ווייבעל אַזאַ מין סאָרט אָפּמאַך, כדי זייטיגע מענשען זאָלען נישט פערכאַפּען דיין צייט. דערווייל האָב איך נישט געהאַט קיין מעגליכקייט זיך צו זעהן מיט דיר און דיר דערצעהלען די מעשה, וואָס איך וויל דיר איצט דערצעהלען... רייס זיך נישט פון מיינע הענד... עס וועט דיר גאָרנישט העלפען... אַז איך האַלט אימיצען צו, איז פערפאַלען.

אָט אַזוי שטעהסטו ווי אַ מענש... איצטער הער און גיב מיר אַן עצה:

דו ווייסט דאָך אוודאי, אַז איך האָב געהאַט אַ פרוי; זי איז געווען איציק חיים'ס אַ שוועסטער. אַ ברען אַ מויד געווען! איידער איך האָב זיך מיט איהר בעקענט, האָט זי געהאַט אַפשר אַנדערע חתנים. אָבער איך בין געווען דער מולדיגער...

מילא, בין איך אַריינגעפאַלען ווי אַ בלינד פערד אין אַ גרוב. שוין נאָך דער חתונה האָב איך געמוזט אַריינכעהמען אַלע איהרע געוועזענע חתנים פאַר קוואַרטיראַנטען. פערשטעהט זיך, איינציגווייז נישט מיט אַמאָל.

איז תמיד ביי מיר אין הויז געווען איינער פון איהרע חתנים. פערשטעהט זיך, אַז זיי איז געווען תמיד בעסער פאַר מיר. זי האָט ביי זיי כמעט קיין געלד נישט גענומען. דער האָט נישט, יענער אַרבייט נישט, אַ דריטער שפּאָרט געלד אַהערצוברענגען זיין אַלטען טאַטען פון רומעניען; האָט זי ביי זיי קיין געלד נישט גענומען. זעהר אָפט האָט זי איינעם אַריינגעשטופּט אַ פּאָר טאָלער.

און פערגעס נישט, אַז איך בין אַ בעקער, און אַ בעקער אַרבייט ביי נאַכט, זענען די נעכט געווען פרייע... איך פלעג כמעט די קוואַרטיראַנטען קיין מאָל פאַר די אויגען נישט אָנזעהן... זיי האָבען זיך, הפנים, נישט געוואָלט מיט מיר בעגעגענען אויג אויף אויג... נאָר נישט וועגען דעם רעדט זיך איצט... האָב איך מיט מיין ווייבעל אַזוי אָפּגעלעבט אַכט יאָהר, אויפ'ן נייינטען האָט זי אויסגעצויגען די פיס, פערמאַכט די אויגען און געשטאָרבען.

האָבען מיך די לאַנדסלייט פון פעראיין צוגערעדט, אַז איך זאָל קויפען צוויי קברים: פאַר מיר און פאַר איהר. איצט האָב איך אַ געלעגענהייט, מען קען עס נאָך אויסכאַפּען: מ'וועט מיר פערקויפען אַ מציאה: ביידע קברים פאַר 4 הונדערט טאָלער, וועל איך איין קבר אַוועקגעבען פאַר מיין ווייבעל און איין קבר וועט זיך אָפּשטעלען פאַר מיר. מען איז דאָך נישט מעהר ווי אַ מענש, און אַ מענש איז דאָך נישט מעהר ווי אַ פליג — הייַנט איז ער דאָ און מאָרגען איז ער אין דר'ערד — אַ בייבער אין שענער און געזונדער צו האָבען אָנגעגרייט פאַר זיך אַ קבר... און איך דאַרף נישט פערגעסען, אַז די ערד איז זאַמדיג... טרוקען... און עס איז אויף אַ בערגעל און צו דער רעכטער זייט ליגט אַ בעריהמטע אַקטריסע און צו דער לינקער האַנד אַן אַדוואָקאַט.

„הכלל: עס איז אַ גרויסע מציאה און איך טאָר עס נישט אָפּלאָזען.

דער סוף איז געווען, אַז איך האָב זיך געלאָזט צורעדען און אָפּגעקויפט 2 קברים. האָב איך אין איין קבר בעערדיגט מיין ווייבעל און דער צווייטער איז געבליבען וואַרטען פאַר מיר... און אַזוי ווי כ'בין נאָך געווען יונג, סך הכל 36 יאָהר האָב איך זיך בעקאַנט מיט אַן אַנדער מיידעל, אַ שטילע, אַ רוהיגע, אַ טאַטען'ס אַ קינד און מיט איהר חתונה געהאַט. כ'האָב גערעכענט, כ'ווייס, אויב כ'האָב מיט יענער נישט געהאַט קיין קינדער וועל איך מיט דער האָבען. האָב איך חתונה געהאַט. איצטער שטעלט זיך אַ פראַגע: וואָס טויג מיר דער קבר נעבען מיין ערשטער פרוי? ווער דאַרף איהם האָבען? און וואָס פאַר נוצען קען ער מיר ברענגען? און וואָס פאַר אַ פערגעניגען קען ער מיר פערשאַפען? איז מיר איינגעפאַלען: כ'על איהם פערקויפען! אויפ'ן ערגסטען פאַל האָב איך גערעכענט, וועל איך פערלירען אַ פּאָר טאָלער.

האָב איך אַריינגעשטעלט אין אַ יודישער צייטונג אַן אַנאָנס:

א קבר צו פערקויפען!

אַ קבר וואָס וועט אייך פערשאַפען דעם גרעסטען פערגעניגען. נעבען מיין פערשטאָרבענער ווייבעל. מיין ווייבעל איז געווען אַ ברען, נישט קיין מיאוס'ע. אַלט געווען סך הכל 30 יאָהר. אַלע איהרע חתנים זאָלען זיך אָפּרופען... לאָזט נישט דורך אַזאַ טייערע געלעגענהייט; ערד איז זעהר טייער. דער קבר געפינט זיך אויף אַ בערגעל, קיין מורא פאַר אַ פערפלייצונג. די ערד איז זאַמדיג, טרוקען ווי אַ ביין... איך וויל פערדיענען 50 טאָלער. מיר אַליין קאָסט ער צוויי הונדערט טאָלער, איך וועל אייך איהם אַוועקגעבען פאַר הונדערט מיט פופציג. טאָמער האָט איהר נישט קיין מזומן, וועל איך נעהמען אַ וועקסעל מיט 50 טאָלער איינצאָהלען. קומט פערזענליך, אָדער מעלדעט זיך שריפטליך.

אַוועקגעטראָגען דעם אַנאָנס, בעצאָהלט 12 טאָלער פאַר דריי טעג און קיין הונד האָט זיך נישט אָפּגערופען! אַרויסגעוואָרפען 12 טאָלער ווי אין דר'ערד.

זאָגע מענשען, איך זאָל עס לאָזען גערן ווי עס געהט. אַ מענש האָט דאָך דאָ קיין ווערט נישט. טאָמער שטאַרבט מיר די צווייטע פרוי אויך, וועל איך האָבען אַן אויסגעצאָהלטען קבר פאַר איהר. וויל איך נישט הערען וועגען דעם. איך וויל גאָרנישט, אַז מיין איצטיגע ווייבעל זאָל ליגען לעבען יענער. אויב זי וועט, איבער הונדערט און צוואַנציג יאָהר, שטאַרבען, וועל איך קריגען פאַר איהר אַן אַנדער קבר... פון דעם קבר וויל איך אָבער פטור ווערען... זע איך פערקויף איהם, נעהם איך מיין ווייבעל און איך פאָהר מיט איהר אַוועק אויף אַ דריי וואָכען, זי איז דאָס ווערט, אַ טייערע פרוי, אַ שטילע, האָט נישט אין זינען קיין פרעמדע מענער, קיין אַמאָליגע געליבטע... האָט אין זינען דאָס הויז, די באַלעבאַטישקייט, און אויב זי האָט איבעריגע צייט, לייענט זי אַ צייטונג אָדער אַ ביכעל אָדער זי פערצירעוועט אַלערליי זאַכען, נייהט אַ קנעפּלעך וואָס עס פעהלט אויס.

רייס זיך נישט, וועסט זיך נישט אויסרייסען; איך בין שוין באַלד פאַרטיג... וויל איך דיך בעטען: מאָמער געפינט זיך אימיצער פון דיינע בעקאַנטע, פון די שרייבער, אָדער פון דיינע פאַטריאָטען אַזעלכע וואָס זאָלען וועלען אָפּקויפען דעם קבר... און אפשר קענסטו דאָס קויפען פאַר זיך אַליין... אויב יאָ, וועל איך עס דיר מאַכען נאָך ביליגער. איך גיב דיר אַוועק דעם קבר פאַר הונדערט און 20 טאָלער. דאָס מיינט 80 טאָלער אַ ריינעם פערלוסט. שאַ, כ'האָב פאַר דיר אַ בעסערען פּלאַן: גיב מיר הונדערט טאָלער און דו וועסט קריגען דעם קבר, וועסטו וויסען, אַז דו ביזט אַ פערזאָרגטער מענש...

אָבער איך האָב זיך אַרויסגעריסען מיט געוואַלד פון זיינע אייזערנע הענט און אַנטלאָפען ווי אַן אומבערגעשאָסענער...

די ריכטיגע און פאַסענדע משקה

אויף ארבע כוסות און אויף גאַנץ פּסח

— איז נור —

ווייַן און מעהד

כשר לברכת הגפן

„באַרווין“

צו פערשידענע רייזע

פון דער פירמע

מענדל באָרנשטיין

לאָדז,

נאַוואָמיעסקאַ 30

טעלעפאָן 30-58.

יעדער וואָך אין יעדע טאָג!!!

וועלען קומען זעהן די גרעסטע טראַגעדיע פון לעבען פון אַ יודישער פאַמיליע לעווין אין דער צייט פון דער מלחמה, וועלכע האָט עמיגרירט נאָך אַמעריקאַ א. נ.

„צוויי דורות“

(מיר אַמעריקאַנער) פון ציקל „פאָטערס און קינדער“

George Sydney און דער הויפּטראָלע דער בעריהמטעסטער יודישע אַקטיאָר פון דער וועלט

אָט דאָס וועט זיין דער נעכסטער קלו פון רינאַ „PALACE“

Dr. Różaner

ספּעציאַליסט פאַר הויט-, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.

הײלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען און דיאַטערמיע

DZIELNA 9 (Narutowicza), tel. 28-98.

נעמט אָן פון 8–10 און פון 5–8, פרויען פון 3–5

וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע

מאַגיסטער נ. שאַץ

פעטריקאָווער 37, 2. שט. פראָנט.

אַנאַליזען פון קאַל, אורין, לייכעך א. אז. וו.

אורין-אַנאַליז – 4 זל.

וועש אויף ראַטעס!

אויבערהעמדער, נאַכטהעמדער

פון די בעסטע פּאָפּעלינען, זעפירען און אַנדערע שטאָפען קען מען בעקומען אַמביליגסטען נאָר אין דער בעקאַנטער וועש-פאַבריק פון

י. וואַראַביעטשיק, 41 קילינסקי 41.

גאָלדענע גריקען

(ראָמאַן) — (19

— דערלויבט מיר צו בעדאַנקען אייך פאַר דעם, וואָס איך בין אייך מטריח געווען.

— אַ דאַנק אייך, מיסטער! — האָט די באַלעבאָסטע אַרויסגעשעפּטשעט, שנעל פערבעהאַלטענדיג דאָס געלד — איך בין שטענדיג גרייט צו דינען אַן אייַדעלען מענשען!

— איך בעט אייך זעהר, איהר זאָלט איבערגעבען דעם הער לאָזאַן מיין בריף תיכף, ווי ער וועט קומען, — האָב איך צוגעגעבען, אַוועקלעגענדיג דעם קאָנווערט אויפ'ן שפּיגעל לעבען דער רעפּעשע.

— זייט רוהיג מיסטער! איך וועל נישט פערגעסען. איהר קאָנט זיך פערלאָזען אויף מיר, מיסטער! אַ שאָד טאַקי, וואָס איהר האָט איהם נישט געטראָפען אינדערהיים.

זי האָט ברייט פונאַנדערגעעפענט פאַר מיר די טיר און ליבענסווירדיג נאָכגעשאָקעלט מיר מיט'ן קאָפּ, ביז וואַנען איך בין אַרונטער פון די טרעפּ.

— וואוהין פאָהרען מיר איצטער? — האָט דער שאָפער אַ פרעג געטון.

איך האָב זיך פערטראַכט:

מילפאָרדען איז בעסער געוואָרען, הייסט עס, אַז פאָהרען איצט אַהיים איז געווען אַן איבעריגע זאַך. אויב עס וועט קומען דער נייער לאַקעי, וועט מען איהם שוין סיידווי, אָהן מיר, ווייזען וואָס ער האָט צו טון.

די פערספּעקטיוו צו עסען אַליין אין דעם גרויסען טונקעלען עס-צימער האָט צו מיר נישט געשמייכעלט.

— אין קאַפע „ראָיאַל“! — האָב איך בעפוילען דעם שאָפער.

די מאכלים אין דעם ראָזיגען רעסטאָראַן זענען געווען געשמאַק, כדי צו קענען צוליב זיי אַליין פערגעסען אין די צרות פון דער גאַנצער וועלט.

און ווידער דער פריידיגער פאָרגעפיהל פון דער גיכער צוזאַמענטרעפעניש מיט איין פריינד בילין האָט מיך אָנגעפילט מיט אָפּטימיזם און מיט פיינע האָפנונגען.

דער ראָזיגער אָווענד איז בפירוש געווען פון די אָנגענעהמסטע אָווענדען, וואָס איך האָב פערבראַכט אין לאָנדאָן.

איך האָב געגעסען נישט געאייַלטערהייד, פאַרזיכטיג אויסקלויבענדיג די בעסטע פּאַטראָנעס און ווייַנען.

לאַנג בין איך געזעסען ביי דער קאַווע, רויכערענדיג אַ געשמאַקען ציגאַר, בעטראַכטענדיג מיינע שכנים ביי די אַרומיגע טישלעך, און קומענדיג צו דער איבערצייגונג, אַז צווישען די אָנוועזענדע זעהר שיינע דאַמען, איז נישט געווען קיין איינע, וואָס זאָל זיך קענען פערמעסטען אין שיינקייט מיט מאַריאַ...

קומענדיג צו דעם ראָזיגען אויספיהר, האָב איך בעצאָהלט פאַר'ן עסען, און זיך געלאָזט געהן צו-פוס אַהיים.

וועגען דער סכנה פון אַ נאַכט-שפּאַציר ביחידות האָב איך גוט געדענקט, אָבער דער אָווענד איז געווען אַזאַ פערכטיגער, אויפ'ן האַרצען ביי מיר איז געווען אַזוי לייכט און פרעהליך, מיין האַנד האָט געטראָפען אַזאַ פיינעם שטעקען מיט אַן אינוועניגפערבעהאַלטענער שטאָלענער שפּאַזע, אַז ס'איז מיר ליבער געווען צו בעגעגענען זיך מיט טויזענדער גזלנים'ס, איידער צו זיצען אין אַן ענגער, רושנער מאַקסוּבקע.

פונדעסטוועגען האָב איך זיך עטליכע מאָל אַרומגעקוקט אויפ'ן וועג, בעמיהענדיג זיך פעסטצושטעלען, צי שפּיאָנירט מען מיך נישט נאָך, און איך בין געגאַנגען נאָהענט ביי די ווענד פון די הייזער, כדי נישט אַנשטויסען זיך צופעליג אויף אַ לויערענדען שונא ערגיץ אויף אַ ראָג.

דערנעהענדיג פון דער ווייטען דאָס הויז, וואו איך האָב איצט געוואוינט, האָב איך פרייער אָפּגעאָטעמט, און זיך ענדגילטיג בערוהיגט, ווען איך האָב דערזעהען דעם פּאָליסמאַן ענטקעגען דעם טויער פון הויז.

ער האָט צוגעטראָגען זיין האַנד צום דאַשעק, ווען איך בין איהם פערבייגעגאַנגען.

— אַ גוטען אָווענד! — האָב איך איהם בעגריסט.

— אַ גוטען אָווענד! — האָט ער געענטפערט.

— כ'האָף, אַז די אַרימעלייט בעאומרוהיגען אייך נישט מעהר?

איך האָב ביי איהם שיער נישט אַ פרעג געטון: „וואָס'ערע אַרימעלייט?“ נאָר איך האָב זיך בעצייטענס איינגעהאַלטען.

— ניין! איך דאַנק אייך, — האָב איך פאַרמעליך געענטפערט, נישט פערשטעהענדיג, וואָס ער האָט מיר געוואָלט זאָגען.

— פון יענעם טאָג אָן, ווען איהר האָט זיך פאַר מיר פערקלאָגט אויף זיי, מיסטער, גיב איך דאָפּט אַכטונג, און איך מוז אייך זאָגען, אַז זיי האָבען זיך שנעל פונדאַנען אָפּגעטראָגען.

איך האָב זיך אָנגעשטויסען, אַז נאַטאַן האָט מסתמא, אויסגעטראַכט אַ געשיכטע מיט אָרימעלייט, כדי צו אָפּנעהמען בזה האופן ביי גאַרעסן און זיינע חברים דעם חשק נאָכצושפּאַנירען דאָס הויז.

— איך דאַנק אייך זעהר, — האָב איך געזאָגט — איך האָב נישט געוואָלט אָנגעבען קיין אָפיציעלע אָנקלאַגע, אָבער איך בעט אייך נישט אויפהערען אַכטונג צו געבען. ס'איז עקעלהאַפט צו קוקען ווי די חברה דרייט זיך דאָ אַרום.

איך האָב דערלאַנגט דעם פּאָליסמאַן אַ גרעסערע מטבע, און ער האָט, נישט טוענדיג זיך אַ קרים, אַראָפּגעלאָזט זי אין טאַש פון זיין טונקעלען פּלאַשטש.

— אַ דאַנק אייך, מיסטער. איך וועל שוין זעהן, אַז קיינער זאָל אייך נישט בעאומרוהיגען, מיסטער, איהר קאָנט זיך אויף מיר פערלאָזען!

איך האָב איהם צוגעוואונשען אַ גוטע נאַכט, און זיך געלאָזט געהן צום גאַנעק פון דעם הויז.

ווען איך האָב זיך געקליבען אַריינצושטעקען דעם שליסעל אין שלאָס-לאָך, האָב איך פּלוצים דערזעהן צופאָהרען אייליג אויף אַ ראָווער אַ טעלעגראַמען-טרעגער.

ער איז אַראָפּגעלאָפען אויפ'ן בריקעל, האַלטענדיג אין דער האַנד אַ דעפּעשע.

— פאַר מיר? — האָב איך אַ פרעג געטון.

— פאַר סאַלאָמאָן נאַטאַן?

— יאָ, מיסטער.

איך האָב גענומען די דעפּעשע, זי אויפגעעפענט און דורכגעלייענט ביים שיין פון גאַסען-לאַמטער. זי האָט ענטהאַלטען וועקס ווערטער בסך הכל:

„פּטר'ט תיכף אַוועק אייער נייעם לאַקעי“.

אַ וויילע בין איך געשטאַנען שטאַרק איבערראַשט, און דערנאָך האָב איך זיך פונאַנדערגעלאַכט.

— אַ דאַנק! קיין ענטפער וועט נישט זיין!

— האָב איך אַ זאָג געטון, און אַריין אין הויז.

(פאָרטזעצונג קומט).

נייער פֿאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

12 אפריל
זונטאג: יא ניסן תרפ"ט
זון-אויפגאנג 4.38
זון-אונטערגאנג 6.35

מאסען-רעדוקציעס אין אלע טעקסטיל-פאבריקען

געקינדיגט די ארבייטער אויף 2 וואכען און רעדוצירט די ארבייט אויף 3—2 טעג אין וואך

אין לאקאל פון די קלאסען-פאראייניגען איז פארגעקומען א זיצונג פון דער הויפּט-פארוואלטונג פון דעם פראפעסיאנעלען טעקסטיל-פאראיין אין פוילען. אויף דער זיצונג זענען אנוועזענד געווען פארשטעהער פון די גרעסטע פוילישע אינדוסטריע-צענטערען: פון לאדז, ביליץ, טשענסטאכאוו, ביאליסטאק, טאמאשאוו, קאליש, זגיערזש, פאב־ביאניץ, סאסנאוויץ א. א.

פארזיצער — רעפּוטאט שטשערקאווסקי.

עס רעפערירט ה' וואלטשאק וועגען דער גע־שאפענער קריטישער לאגע אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע, וויזט אן אויף דער פאטאלער לאגע פון די ארבייטער, אין צוזאמענהאנג מיט די מאסען־רעדוקציעס. אין א סך אינדוסטריע-פאבריקען אין לאדז זענען די ארבייטער רעדוצירט געווארען ביז 2—3 טעג, אין א סך פאבריקען האט מען גע־קינדיגט די ארבייטער אויף 2 וואכען.

רעפּוטאט שטשערקאווסקי זאגט, אז דער היי־טיגער קריזיס איז א פועל יוצא פון די ריי־בונגען צווישען דער רעגירונג און סיים, אז די בע־ציהונג פון דער צענטראל-מאכט צום סיים ווירקט שלעכט אויף דער מיינונג פון אויסלאנד און פארערגערט דעם ווירטשאפטליכען קריזיס.

נאך א לענגערער דיסקוסיע איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, לויט וועלכער די הויפּט־פערוואלטונג פון פראפעסיאנעלען טעקסטיל-פאראיין פאדערט פון דער רעגירונג, זי זאל אנ־נעהמען אן ענערגישע און פלאנמעסיגע אקציע כדי צו בע־קעמפען דעם ווירטשאפטליכען קריזיס; עס ווערט ווייטער געפאדערט עס זאל געפיהרט ווערען א קאמף געגען דעם וואקסענדען יקרות. ווייטער פאדערען די פאראזאמלטע, אז דער געזעץ וועגען אונטער־שטיצונג פאר ארבייטסלאזע זאל צוגעפאסט ווערען אויך אויף די מינדעריעהריגע ארבייטסלאזע פון 16 יאהר א. א. וועלכע האבען געארבייט אין האנ־דעל וועלכע בעשעפטיגען וועניגער ווי פינף אר־בייטער, און צום סוף — אז די רעגירונג זאל געבען ענטשפרעכענדע קרעדיטען אויף עפענטליכע ארבייטען, כדי צו בעשעפטיגען די ארבייטסלאזע.

פראצעס וועגען דער פאבאר-אפערע

פרייטאג האט דאס געריכט אויסגעהערט די ערות תקאוואליק, וועלכער איז אויך בעשולדיגט אלס פערמיטלער אין דער פאבאר-אפערע; דעם פארוטשניק באלעסלאוו זשולטינסקי און אנטאני שוסטער.

דער ערות קאוואליק איז זיך מיט חרטה מודה אין אלע איהם פארגעווארפענע חטאים: ער האט פאר געלד געוואלט בעפרייען דעם מיליטער-פּעּ־פליכטעטען פלאטעק, פון מיליטער-דינסט. שער־זשאנט ווראבעל האט פאר דעם עסק געוואלט זעקס הונדערט זלאטעס: פינף הונדערט פאר'ן פּאל־קאווניק ראגאלסקי און הונדערט פאר זיך. דער ענין איז ערלעדיגט געווארען פאר פיר הונדערט זל.

דער ערות, פארוטשניק באלעסלאוו זשול־טינסקי — לייטער פון 2. פאבאר-רעפעראט אין וועלונער פ. ק. או. דערצעהלט, אז די קאנצלער־יע איז געווען איינגעארדענט אזוי, אז נאר די קלי־ניגקייטען פלעגען ערלעדיגט ווערען אין דער קאנצע־לאריע, ערנסטערע ענינים פלעגט פ. פולקאווניק ראגאלסקי ערלעדיגען אליין, און ארויסגעבען די ענט שפרעכענדע רעצעיועס.

אלס מיטהילף-קראפט האט ער געהאט ביי זיך דעם שערזשאנט ווראבעל. ווראבעל איז געווען א גו־טער ארבייטער און אחוץ ער איז בּעגאנגען מיס־ברויכען, מיינט דער ערות, איז דאס אונטער'ן איינ־פלוס פון פ.-פולקאווניק ראגאלסקי.

אין ענגער פריינדשאפט האבען געלעבט צווי־שען זיך פארפולקאווניק ראגאלסקי מיט'ן פארוטש־ניק קיאני, זיי פלעגען צוזאמען פאהרען קיין לאדז, קיין קאליש און דארטען הוליען.

ווייטער ערקלערט דער ערות, אז איין מאל האט פולקאווניק ראגאלסקי געקויפט א שאפע פאר דער קאנצעלאריע, די סומע איז פערשריבען גע־ווארען אלס אויסגאבען אויף דער קאנצעלאריע. דער פולקאווניק האט די שאפע אבער באלד פערקויפט.

דער ערות אנטאני שוסטער דערצעהלט, אז ער האט ביי דער פ.ק.או. איינמאל געקויפט בע־מיסטונג און בעצאהלט מיט ווייץ. אין א צייט ארום איז געקומען צו איהם עפעס אנ'אונטער-אפיציר און געפאדערט, ער זאל נאכאמאל בעצאהלען פאר דער בעמיסטונג. דער ערות האט נישט געוואלט איינ־רייסען מיט דער מיליטערישער מאכט און האט נאכאמאל געגעבען 3 מעטער ווייץ, דעם ווייץ האט מען אפגעפיהרט צו דער פארפאלקאווניק'ס ווייב. דער ערות האט זיך דאן געווענדעט צו דער פ. ראַ־גאלסקא מיט א פראטעסט. זי האט צוגעזאגט איהם צו בעצאהלען פאר דעם ווייץ. זי האט עס אבער נישט געטון.

ווייטער דערצעהלט דער ערות, אז ער האט אפט געזעהן ביים פארפולקאווניק די מיליטער־„מאכערס" פייפער און קאהן.

צום סוף פון די געריכטס-פערהאנדלונגען האט דער פערטיידיגער פון פארפולקאווניק ראגאלסקי, ער קלערט, אז די פרוי ראגאלסקא בעט מען זאל זי ארויסרופען אלס ערות ווייל זי האט צו געבען רעוועלאציעס. דאס געריכט האט מסכים געווען צו־צולאזען די ראגאלסקא אלס ערות.

שבת אין פינפטען טאג פון פראצעס זענען אויסגעהערט געווארען די ערות: לייב סענדעראַ־וויטש, פרוי איטא בראַרער, וועלכע איז אויך בע־שולדיגט אלס פערמיטלערין אין דער פאבאר-אפע־רע און א גאנצע רייה פאבאר-פערפליכטעטע, וועל־כע זענען בעפרייט געווארען פון מיליטער-דינסט.

דער ערות סענדעראוויטש דערצעהלט, אז ער פלעגט צושטעלען אין פ.ק.א. אריין קוילען און האלץ און דער פארפולקאווניק ראגאלסקי פלעגט איהם זעהר זעלטען דערפאר בעצאהלען. וועגען דער פאבאר-אפערע ווייסט ער נישט וואס צו זאגען.

פרוי איטא בראַרער לייקענט, זי זאל האבען עפּעס געשעפטען מיט די „מאכערס" פייפער און קאהן, זי קען זיי אפילו נישט.

די ערות, בעפרייטע פאבאראווע ערקלערען, אז זיי זענען אל פי צופאל אריינגעפאלען אין צעטעל פון די איבער-קאנטיגענטע און בעפרייט געווארען פונ'ם מיליטער. קיין געלד דערפאר האבען זיי קיי־נעם נישט געגעבען.

דער איינציגער, עכטער
קאניאק
וועלכער איז
כשר לפסח
אין דער אויסגעצייכענטער
ארץ-ישראל'דיגער
„כרמל"-קאניאק

מיליטערישע איבונגען

דער לייטער פון ד. א. ק. גענעראל מאלא־באווסקי האט פונאנדערגעשיקט צו אלע פ. ק. או. א פעראָרדנונג וועגען איבונגען פאר אפיצירען, אונטעראפיצירען און זעלנער.

אין דער צווייטער העלפט מאי, וועלען גע־רופען ווערען צו די איבונגען אפיצירען פון פיע־כאטא, ארטעלעריע, קאוואלעריע, פליה-אפטיילונ־גען, סאפיארען, פערבינדונגס-מיליטער, אויטאמא־ביל-אפטיילונגען, זשאנדארמעריע, טאבארען, בע־וואפנונג, סאניטאר-אפיצירען, דאקטוירים און וועט־טערינארען, און אלע אפיצירען, וואס האבען גע־דארפט דורכמאכען די איבונגען אין פאראיאהרען און האבען עס צוליב וועלכע עס איז סבות נישט געטון (א חוץ די רעקלאמירטע אויף 12 חדשים); אלע אפיצירען פון די אויסגערעכענטע פארמאצ־יעס פונ'ם יאהרגאנג 1903 (צום ערשטען מאל) 1902, 1901, 1898 און 1893 (צום צווייטען מאל) און די אפיצירען פונ'ם יאהרגאנג 1895 (צום 3 מאל) א חוץ די רעקלאמירטע אויף 12 חדשים, אלע ניי נאמינירטע פאדפארוטשניקעס פון רעזערוו און ניי צוגענומענע רעזערוו-אפיצירען פון די גע־וועזענע אקופאציאנס-ארמייען פון די יאהרגענג 1903 ביז 1893 ד. ה. אין עלטער ביז 36 יאהר.

ווייטער ווערען גערופען אויף היי יאהריגע איבונגען אונטעראפיצירען און זעלנער פון 1903 י. א חוץ די זעלנער פון די טאבארען, בעוואפ־נונגס-אפטיילונגען, פליה אפטיילונגען, אינטענדאנ־טור; שערגאווצעס און אונטעראפיצירען, וועלכע האבען געדארפט דורכמאכען די איבונגען פארא־יאהרען און האבען עס צוליב וועלכע ס'איז סבות נישט געטון; רעזערוו-פאדכאראנזשעס פון יאהר־גאנג 1905; פאדכאראנזשעס פון פליה אפטיילונ־גען פון די יאהרגענג 1905 און 1906, אלע רע־זערוו פאדכאראנזשעס פון די איבריגע יאהרגענג א חוץ פון די יאהרגענג 1905 און 1906, וועלכע האבען ביז איצט נישט דערהאלטען די נאמינא־ציע בעדינגונגען אויף רעזערוו-פאדפארוטשניקעס.

די דאזיגע פעראָרדנונג איז נישט חל אויף די איבערקאנטיגענטיגע.

קאמף געגען ראק

(–) אויף דעם צווישען אנטי-ראק צוזאמענ־פאהר אין ווארשא זענען אנגענומען געווארען פאל־גענדע בעשלוסען:

ווענדען זיך צום געזונדהייטס-דעפארטאמענט מיט א ביטע וועגען שאפען ביים דעפארטאמענט א ראק סעקציע אויפ'ן מוסטער פון דער „שווינ־זוכט-סעקציע.

כדי צו פערברייטערען די שוץ איבער ראק־קראנקע דארפען אין גאנץ פוילען ארגאניזירט ווע־רען, „זאמען-קרייזען" לויט'ן מוסטער פון ווארשא.

אין די וואיעוואדזטווע-שטעל דארף געשאפען ווערען היימען פאר אונהיילבארע קראנקע אויף ראק, וואס זאלען אויסגעהאלטען ווערען דורך די זעלבסטפערוואלטונגען אין קראנקען-קאסע.

די שטאט לאדז בעזיצט זייט'ן יאהר 1926 א ראדיאלאגישע אפטיילונג פאר פרויען, וואס זע־נען קראנק אויף ראק ווי אויך א ראק-אינסטיטוט וואס ווערט אויסגעהאלטען דורך דער געזעלשאפט צו בעקעמפען ראק.

שוידערליכער זעלבסטמארד פון 2 ארבייטסלאזע פרויען

(ב) נעכטען האט דער פאסאזשיר-צוג, וועל־כער איז געגאנגען פון לאדז קיין קאליוש אי־בערגעפאהרען צוויי יונגע פרויען. איינע איז גע־בליבען טויט אויפ'ן ארט, די צווייטע האט מען ארויסגעצויגען פון אונטער די רעדער, נאר מיט שוואכע סמנים פון לעבען און אין א גוססדיגען צושטאנד האט מען זי אפגעפיהרט אין שפיטאל

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז די צוויי פרויען האבען זיך ארונטערגעווארפען אונ־טערן צוג כדי צו בעגעהן זעלבסטמארד. דאס זע־נען צוויי רעדוצירטע פאבריקס-ארבייטערינס: די 18-יעהריגע יאדוויגא סאליארעק וויסאקא (36) און די 17 יעהריגע מאריא סובאטא (ראקאצינער 14). ביידע זענען געווען הארציגע פריינדינס, ביידע האבען געארבייט אין איין פאבריק און מען האט זיי ביידע גלייכצייטיג רעדוצירט.

איידער זיי זענען בעגאנגען אויספיהרען זייער פערצווייפעלטען שריט, האבען זיי געמאכט א סעודה, איינגעקויפט ברויט און ווארשט און אויך א פלעשעל סם-סובלימאט. זיי האבען אויף זאגאי־ניקאווע אפגעגעסען און נאכדעם פערטרינקען מיט'ן סם. די גרויסע יסורים וועלכע זיי האבען נאכדעם געליטען האט זיי געצווינגען זיך צוצו־שלעפען צו די באהן-שינעס, אז דער צוג זאל איבערררייסען זייערע ליידען. דער מאשיניסט פון צוג האט די צוויי פרויען בעמערקט שוין צו שפעט.

Dr. A. MAZUR

ספעציאליסט פאר אויערן, נאז און האלז־קראנקהייטען ווי אויך שטימע און שפראך-שטערונגען

וואסכאדניא 65, טעל. 66-01

(פריהער אויך דער פיעטריקאווער 46).

רעגיסטראציע פון „פרעמדע"

(–) מארגען דארפען זיך מעלדען די פרעמ־דע אויף קילינסקי גאס 152, ביי וועלכע די פא־מיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט דעם אות H.

ביים רעגיסטרירען דארף מען האבען ביי זיך די פערזענליכע דאקומענטען, א צייגניש פון אי־דענטישקייט און צוויי פאטאגראפיעס.

שטאטישע סטיפענדיעס

(מ) אונטערן פארזיץ פון וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי ביים אנטייל פון די לאווניקעס אדאמ־סקי, פורטאל און סמאליק איז פארגעקומען א זיצונג צו פערטיילען די שטעטישע סטיפענדיעס לכבוד דעם 10 יאהריגען יובילי פון פוילענס אונאפהענגיגקייט. די סטיפענדיעס האבען דער־האלטען סטאניסלאוו זשמיגראדסקי (סטודענט פון ווארשאווער פאליטעכניקום) מאריאן פיעראל סטוד. פון פילאזאפ. פאקולטעט ביים ווארש. אוניווער־זיטעט) פראנציסשעק שומיקאי (מעדיצינישער פא־קולטעט אין ווארשא) אלפאנס וואדזשינסקי (פי־לאזאפישער פאקולטעט ביים קראקאווער אוניווער־זיטעט) העינריק קאץ (מעדיצינישער פאקולטעט, ווארשא) און צ. פריאן יאווארסקי (ווארשאווער פאליטעכניקום).

רעקלאמע-סלופעס

(מ) דער מאגיסטראט האט פערעפענטליכט א קאנקורס אויף אפצוגעבען אין פאכט די טראמוויי־סלופעס אויף איינצוארדנען אויף זיי רעקלאמעס. אינ'ם רעזולטאט פונ'ם קאנקורס איז בעשלאסען געווארען דעם אפמאך צו שליסען מיט ה' זיגמונט בראמטשעווסקי. די קאנצעסיע ווערט ערטיילט אויף 15 יאהר. נאך דעם טערמין וועלען אלע אויסגעבויטע רעקלאמעס-סלופעס איבערגעהן צו דער שטאט אומזיסט. 45 פראצענט פון דער ברו־טא-הכנסה וועט די שטאט בעקומען אלס אפצאהל. אין פערלויף פון לויפענדען יאהר דארף דער קאנ־צעסיע-אינהאבער אויסבויען 10 רעקלאמע סלופעס אויף די ערטער, וואו דער מאגיסטראט וועט אנ־ווייזען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(–) ג. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 50) ק. כאנדזשינסקי (פיעטרקאווער 164), וו. סאקאלע־וויטש (פשעיאזד 19), ר. רעמבעלינסקי (אנדזשע־יא 28), י. זונדעלעוויטש (פיעטרקאווער 25), קאספערקעוויטש (זגערזשער 54), ס. טראוקאווסקא (בזשעזשינער 54).

קאנפערענץ פון „ליגע צו פער־טיידיגען די מענשען-רעכט"

די פוילישע און דייטשע ליגע צו פערטיידי־גען די מענשען-רעכט ארדנען איין אין אפריל א גאנצע רייה עפענטליכע פערזאמלונגען אין די גרעסערע שטעט פון ביידע מלוכות. אויף די דאזי־גע פערזאמלונגען וועלען ארומגערעדט ווערען די געגענזייטיגע בעציהונגען צווישען פוילען און דייטש־לאנד און ס'וועט בעהאנדעלט ווערען די פראגע צו ס'עקזיסטירט א מעגליכקייט פון א בעוואפענטען קאנפליקט צווישען פוילען און דייטשלאנד. אלס אנפיהרער פון דער אקציע מצד פוילען זענען דער ג. סיים דעפוטאט מיניסטער טוגוט און סענאטאר פויזנער: פון דער דייטשער — ג. מיניסטער פלייש־נער און ג. גענעראל שענאיך. די ערשטע פער־זאמלונג קומט פאר היינט אין קעניגסבערג. ווי־טערע פערזאמלונגען זענען פארגעזעהען אין ווא־רשא, לאדז, קאטאוויץ, ברעסלוי, בערלין און בויטען.

אין לאדז וועט אזא קאנפערענץ פארקומען דינסטאג אוונט אין פילהארמאניע. ס'וועלען ארויסטרעטען דער געוועזענער דייטשער גענעראל שענאיך, דעפ. פליישנער, מינ. טוגוט, דעפ. פראגיע אדוו. ליפאצעוויטש און דעפ. צערבער.

דער נייער 6-צילינדערדיגער שעווראלעט האט ערווארבען א קאלאסאלע פאפולאריטעט!

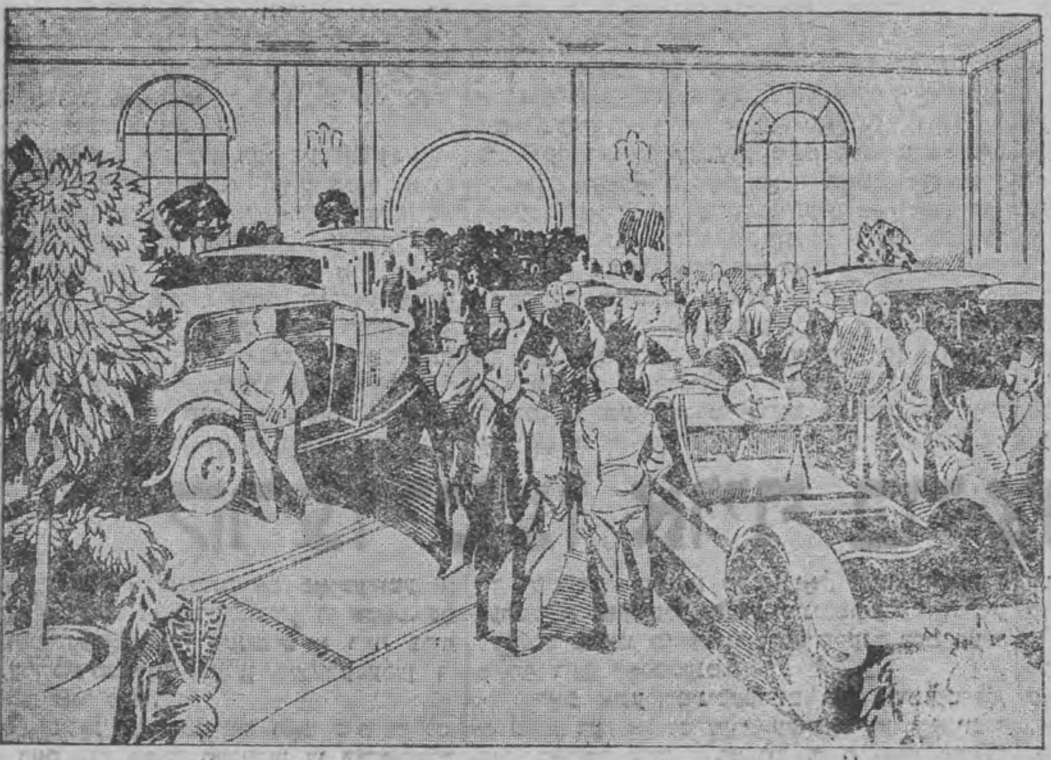

בענאַסטערטע מאסען פוב ת׳א קום בעטראכטען דעם 6-צילינדערדיגען שעווראָלעט אויף דער אויסשטעלונג אין דאַלינא שוויצארסקא אין ווארשא.

נאך פיר-יעהריגע פראבעס איז ער מעהר ווי ווען ס'איז צוגעפאסט צו די פוילישע וועגען.

דער דירעקטאר פון דזשענעראַל מאָטארס אין פוילען, ה' וויטאלד פאַוולאָווסקי איז איבערצייגט, אַז דער עפּאכעמאַכענדער שעווראָלעט וועט ערווערבען נאך א גרעסערע פאפולאַריטעט.

„פון יאָהר צו יאָהר איז דער שעווראָלעט אַלץ מעהר פערפולקאָממט געוואָרען, דער-גרייכענדיג ענדליך די העכסטע פערפולקאָמונג, אַלס אויטאָ פון אַ נידריגען פרייז, וואָס בעזיצט אַלע מעלות פון אַ בעדייטענד טייערערען וואָגען. אַ דאַנק אָט דעם א משטאַנד געניסט ער פון דער גרעסטער פאָפולאַריטעט אין פוילען.

אַ דאַנק די אוגאויסשעפליכע מיטלען פון דזשענעראַל מאָטאָרס איז ארויסגעקאָזט געוואָרען אויפ'ן מאַרק דער עפּאָכעמאַכענדער 6-צילינדערדיגער אויטאָ מיט אַ פּרעכ-טיגער קאַראָסעריע פון פישער'ן, אַ שטאַרקער, שנעלער, דויערהאַפטיגער, פערזעהען מיט אַלע לוקסוסאַרטיגע אויסבעסערונגען, פאַר אַ פרייז, וואָס איז צוגענגליך פאַר'ן ברייטסטען עולם.

נאָך איידער דער דאָזיגער אויסגעצייכענטער אויטאָ האָט זיך בעוויזען אין די אויסשטעלונגס-סאַלאָנען זענען דערהאַלטען געוואָרען אויף איהם פון פערשידענע לענדער העכער 100.000 בעשטעלונגען. איך בין איבערצייגט, אַז דער עפּאָכע-מאַכענדער 6-צילינדערדיגער שעווראָלעט וועט ערווערבען די גרעסטע פּאָפּו-לאַריטעט אין פוילען.

דער עפאכעמאַכענדער שעווראלעט רופט אומעטום אַרויס בעוואונדערונג.

סיי אין די אויסשטעלונגס-סאַלאָנען, סיי אויף דער גאַס ציהט צו דער 6-צילינדערדיגער שעוראָלעט די אַלגעמיינע אויפמערקזאַמקייט. עס בעוואונדערן איהם מאַסען פאַכלייט און פראפאנען, ווייל פאַר אַזאַ צוגענגליכען פרייז האָט מען נאָך ביז איצט נישט געזעהען פונקט אַזאַ שעהנעם, גרויסען אויטאָ, ווי ס'איז אַ שטייגער קאָנווערטיבל לאַנ-דאָלע. ביי אַ נעהנטערן בעטראַכטען ווארפען זיך אין די אויגען די לוקסוס-אויסבעסערונגען, וועלכע מ'געפינט נאָר אין זעהר טייערע אויטאָס, דהיינו: דער בעוועגליכער אי-בערוקבאַרער זיך-אָרט פאַר'ן פיהרער, דאָס פערבעסערטע פיהר-ראָד און דאָס נייע טייל-ברעט

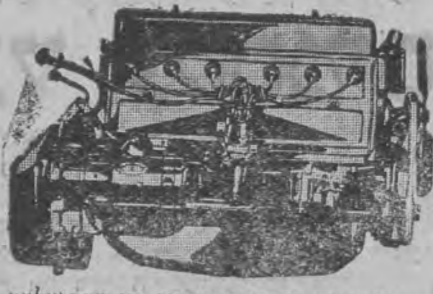

דער 6 צילינדערדיגער מאָטאָר פון שעווראָלעט ענטוויקעלט 46 ק. ט. מיט אויבע שטער אויפ-לעזונג. ער בעזיצט אַ פערגרעסערטע קראַפט אויף 32,6 פּראָצענט און ביי יעטווידער שנעל-קייט ארבעט ער גלייכמעסיג און רוהיג. אין אַלגעמיינעם מעכאַניזם איז בעמער-קענסווערט דער פערשטאַרקטער קארבען-וואל פון געהאַרטעוועטען, געשמידעטען שטאָהל, ארויפגעזעצט אויף דריי א נלעג-נעסטען ווי אויך דער אויפלעזונגס-וואל געהאַרטעוועטען געשליפענע גאַבען.

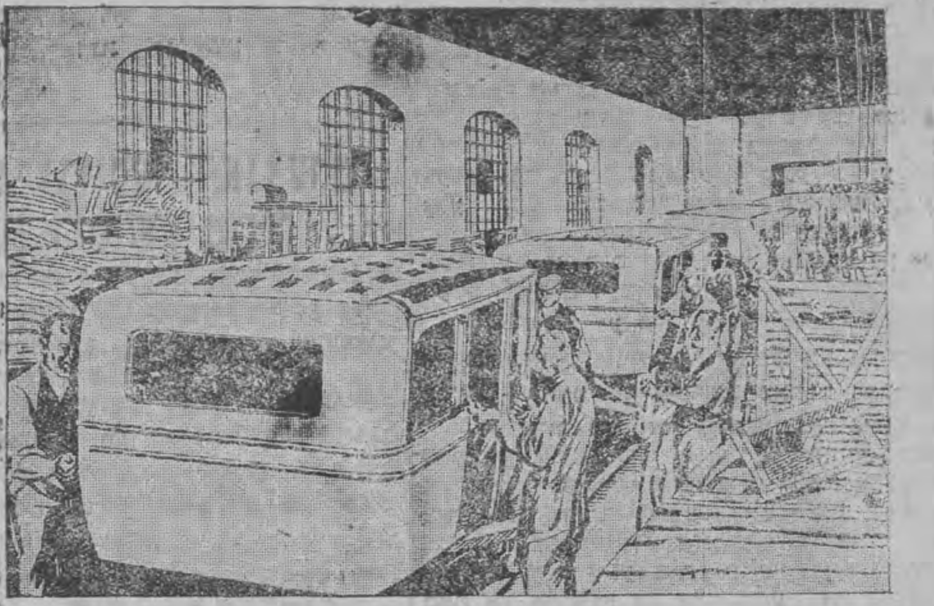

אין דער וואַרשאווער מאנטאַזש-פאַבריק פון דזשענעראַל מאטארס אין פוילען ווערט פיבער-האַפטיג געאַרבייט, כדי צו בעפרידיגען דעם שטראָם פון בעשטעלונגען.

א בעריהמטער אינזשיניער-טעכנאלאג שרייבט מיט ענטוזיאַזם וועגען נייעם שעווראלעט.

דער בעריהמטער אויטאָמאָבילען-קענער, פּראָפע-סאָר פון וואַרשאָווער פּאָליטעכניקום ה' ק. טיילאָר, דער ערשטער, וועלכער האָט אין פוילען זיך איינגעקויפט אַ 6 צילינדערדיגען שעוראָלעט, ערקלערט:

זייט אַ לענגערער צייט האָב איך בעגעגענט אין דער אויסלענדישער פרעסע ענטוזיאַסטישע נאָטיצען וועגן די נייע 6-צילינדערדיגע שעוראָלעט-מאָדעלען און מיט אַ פערשטענדליכער פּעראינטערעסירונג האָב איך געוואַרט, אַז די דאָזיגע אויטאָס זאָלען זיך בעווייזען אויפ'ן פוילישען מאַרק.

ווען ס'האָט זיך ענדליך בעוויזען דער ערשטער 6-צילינדערדיגער „שעוראָלעט", וועלכער איז מאָנטירט געוואָרען דורך דער פאַבריק פון דזשע-נעראַל מאָטאָרס אין פוילען, האָב איך געהאַט די מעגליכקייט פערזענליך זיך צו איבערצייגען וועגען די הויכע מעלות פון אָט דעם אויטאָ.

איך האָב אויסגעפרובט און גענוי אויסגעפאָרשט די קאָנסטרוקציע פון נייעם „שעוראָלעט" און כ'האָב זיך איבערצייגט, אַז ער איז פאַקטיש אַנ-עפּאָכעמאַכענדער אין דער געשיכטע פון די שעוראָלעטען.

לויט די רעזולטאַטען, וואָס זענען דערגרייכט גע-וואָרען אויף די פּראָבעס אין דער פאַבריק, איז דער מאָטאָר פון נייעם 6-צילינדערדיגען „שעוו-ראָלעט", נישט קוקענדיג אויף דער גרעסערער צאָהל צילינדערס אין דער הינזיכט פון שפּאָרען ברען-מאַטעריאַל נישט הינטערשטעליג אַקעגען אַלטע 4-צילינדערדיגע מאָדעלען, וואָס רעדט זעלבסטפער-שטענדליך צו גונסטען פון נייעם מאָדעל

די אַלע אויסגערעכענטע מאָדעלען האָבען מיך בע-וואויגען צו קויפען אַ נייעם „שעוראָלעט" אויף וועלכען איך האָב בדעה אין לויפענדען סעזאָן צו מאַכען אַ רייהע ווייטערע רייזעס."

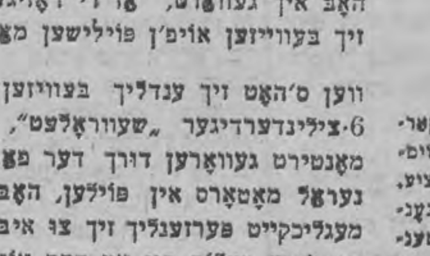

א ספעציעלע פּאָמפּע ביים קאַר-בוראַטאָר פערשטאַרקט אויס-געצייכענט די אַקצעלעראַציע. א מעכאַנישע פּאָמפּע פאַר בענ-זין פערזיכערט דעם שטענ-דיגען און גלייכמעסיגען צו-שטראָם פון בענזין צום מאָטאָר:

אין דער אָפּטיילונג פון קאַראָסעריעס ווערען אויפגעפיהרט דורך די בעסטע מישלערס פון ספּעציעל צוגעגרייטען האָלץ-מאַטעריאַל די ראַהמען, וועלכע ווערען פערפעסטיגט דורך מעטאַלענע קלאַמערס. דאַן ווערען זיי געדעקט מיט שטאָל-בלעכען, וועלכע זענען געבויגען לויט די שעהנע האַרמאָנישע ליניעס פון נייעם מוסטער. אין די הענד פון קוואַליפיצירטע אַרבייטער בעקומט די קאַראָסעריע אַ גלאַנציגע און דויערהאַפטיגע פאַרב- און לאַקיר-דעק. אינוועניג ווערט די קאַראָ-סעריע געדעקט מיט געשמאַקפולע שטאָ-פען. דאָס גאַנצע בילדעט אַנ'אומפּער-גלייכליכע קאַראָסעריע, וועלכע איבער-ראַשט מיט דער עלעגאַנטקייט פון סטיל, און אינערליכער בעקוועמליכקייט, וואונ-דערשעהנער האַרמאָניע פון קאָלירען און דויערהאַפטיגקייט מיט וועלכע עס צייכענט זיך אויס דער בוי פונ'ם אויטאָ. ס'איז געגונג זיך אַוועקצוזעצען אין נייעם שעווראלעט, אויספּרובען די שפּרינגפעדערען פון זיי-נע בעקוועמע זיץ-פלעצער, כדי זיך צו איבערצייגען, אַז די קאַראָסעריע פון אָט דעם אויטאָ איז דאָס לעצטע וואָרט פון טעכנישע ערראָבערונגען.

פרייזען:

פאַעטאָן	10,650.– זל.	סעדאַן	13,650.– זל.
פאַעטאָן מיט לעדער-בעדעק	10,950.– זל.	קופּע	14,500.– זל.
ראָדסטער	11,950.– זל.	ספּאָרט-קאַבריאָל	15,450.– זל.
		לאַנדאָ סעדאַן	16,500.– זל.

לאָקאָ פאַבריק וואַרשאָ.

דעם שעווראָלעט, ווי איבריגענס יעדען אַנדערען אויטאָ פון דזשענעראַל מאָטאָרס קאָן מען בעקומען אויף פערלייכטערטע צאָהלונגס-בעדינגונגען לויט'ן סיסטעם פון G. M. A. C.

GENERAL MOTORS W POLSCE, WARSZAWA

א נישט געלונגענער עלילת־דם

בעשולדיגט א יודישען געוועלבער, אז ער האט דערמארדעט א קריסטליך קינד צו בענוצען ס׳בלוט אויף מצות — דאס פערשוואונדענע קינד האט זיך אויסגעפונען און דער בלבול איז אדורכגעפאלען

(—) אויף נערושער נאס האט פאריגע וואך יצפעלשטאג פאסירט א פאל, וועלכער האט געקענט האבען טרויעריגע פאלגען און וועלכער בעווייזט ווי טיף דער פאנאטיזם און אנטיסעמיטיזם איז נאך איינגעווארצעלט אין דעם המון. נישט מעהר און נישט ווייניגער ווי א יודישער געוועלבער אויף נערושער נאס איז בעשולדיגט געווארען, אז ער האט דערמארדעט א קריסטליך קינד, כדי צו נעהמען זיין בלוט אויף מצות.

מיר דערוויסען זיך וועגען דער סענסאציאנעלער פאסירונג פאלגענדע פרטים: דאנערשטאג ארום פינף אין אווענט איז אין געוועלב פון נעצעל גאלדגראס, נערושער 38, געקומען א קריסטליך יונגל פון 4 יאהר און געוואלט קויפען א האניג־קיכעל פאר פינף גראשען. דער געוועלבער האט אבער אזא קיכעל פונקט נישט געהאט און דאס יונגעל איז אוועק. וועהט אויס, אז דאס קינד איז אוועק אין אן אנדער געוועלב זוכען דאס האניג־קיכעל. און איז אזוי שנעל נישט אהיימגעקומען, און א האלבע שעה ארום איז אין גאלדגראס׳ס געוועלב אריינגעקומען דער פאטער פון קריסטליכען קינד יוזעף קאמינסקי און, מיט אן אויפגערעגטן טאן פערלאנגט פון נאלדגראס׳ען, אז ער זאל איהם זאגען, וואו זיין קינד איז. גאלדגראס, נישט פערשטאנדיג וואס צו זאגען, האט ערקלערט קאמינסקי׳ן, אז זיין קינד איז מיט א האלבער שעה פריהער געווען אין געוועלב און געוואלט קויפען א קוכעל פאר פינף גראשען. ער האט אזא קיכעל נישט בעקומען און איז אוועק. קאמינסקי האט זיך מיט דעם ראזיגען ענטפער נישט בעגנוגענט, האט געמאכט אן אלארם, און באלד האבען זיך פערזאמעלט פאר׳ן גאלדגראס׳ס געוועלב א גרויסער המון קריסטען, וועלכע האבען געלארמט און געשריגען, אז נעצעל גאלדגראס האט דערמארדעט דאס 4־יעהריגע קריסטליכע יונגעל כדי צו נעהמען זיין בלוט אויף מצות. א גרויסע גרופע קריסטען האט זיך באלד אריינגעריסען אין געוועלב און אין דער וואוינונג פון גאלדגראס, איבערגעקעהרט אלע חפצים, אויסגעזישטערט יעדעס ווינקעלע און ערקלערט, אז זיי פתרען ארויס א רעוויזיע, כדי צו געפינען דאס „בלוט״ קערפערל פון דעם ערמארדעטע קינד. פערשטענדליך, אז זיי האבען נארנישט געפונען. דער המון אין די הויזען איז אלץ גרעסער, די אויפרעגונג אלץ שטארקער. עטליכע פערזאמעלטע קריסטען האבען זיך געווענדעט צו גאלדגראס׳ן, מיט דער פאדערונג, אז אין פערלויף פון עטליכע שעה זאל דאס פערלוירענע קינד געפונען ווערען, אנדערש וועט מען אים דערמארדען, און נישט וועט גאלדגראס צו־נעמען מיט זיין פאמיליע אויסגעמארדעט ווערען.

דער עניין האט אנגענומען דראהענדע פארמען. צום גליק אבער איז דאס קינד אין א שעה ארום אנגעקומען מיט א האניג־קיכעל אין מויל, ווי ס׳האט זיך ארויסגעשטעלט, איז דאס קינד ארומגעגאנגען איבער צעהנדליגער געוועלבער ביז עס האט בעקומען דאס פערלאנגטע האניג־קיכעל פאר פינף גראשען.

אינטערעסאנט איז, אז דער גרויסער פערזאמעלטער קריסטליכער עולם איז פערשוואונדען געווארען אין פערלויף פון עטליכע מינוט.

קרעדיטען אויף בוי־צוועקען

דאנערשטאג אין אווענט איז פארגעקומען א זיצונג פון קאמיטעט פונאנגערצובויען די שטאט. עס איז געקומען געווארען צו קענטניס א רייה בריף פון אינערן־מיניסטעריום וועגען פערגרעסערען די בוי־פאנדען פאר לאדז.

דאס פינאנץ־מיניסטעריום האט מיטגעטיילט, אז מיט דעם עניין וועגען הערבערען די בוי־קרעדיטען פון קאנטינגענט און פאלים 20 פראצענטינען בלוכה־פאנד, וועגען וואס דער מאגיסטראט האט זיך געווענדעט מיט א מעמאריאל, וועט זיך פערנעהמען א ספעציעלע צווישען־מיניסטעריעלע קאמיסיע וועמעגס מיינונג ס׳וועט זיין ענטשיידענד ביים פערטיילען דעם קאנטינגענט.

דאס אינערן־מיניסטעריום האט מיטגעטיילט, אז צוליב דער אלגעמיינער עקאנאמישער קאניונקטור, דארפען ביים פערטיילען די הלוואות פינאנסירט ווערען נאר די בוי־אונטערנעהמונגען, וואס ווערען אויסגעענדיגט און וועגען אנגעהויבען מיט דער קרעדיט־הילף פון „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא.״ ו

די פראגע וועגען קאנווערטירען די שוין־ארויסגעגעבענע הלוואות איז איבערגעגעבען געווארען א פאר־סובקאמיסיע, וואס ארבייט אויף רעכט פון קאמיטעט. אויף דעמאנט איז בעשלאסען געווארען ארויסצוגעבען הלוואות ביז 6.000 זל. וויל איינגאנצען האט דער קאמיטעט צו דיספאזיציע אויף דעם צוועק 50,000 זל.

א בלוטיגע עקספיסיע

(—) אויף ושנאווסקא 52 האט עהערגעכטען זיך אפגעשפילט א זעהר טרויעריגער און כאראקטעריסטישער פאקט.

דער הויז־בעזיצער פון דעם דערמאנטען הויז וולאדיסלאוו סולקאווסקי, האט בשעתו ארויסבעקומען 8 עקספיסיע. אורטיילען אויף זיינע לאקאטארען, 2 פון די דאזיגע עקספיסיעס האט ער אויסגעפיהרט מיט 2 וואכען צוריק, די דריטע עקספיסיע איז ער עהערגעכטען צוגעטרעטען אויסצופיהרען איבער א געוויסען קאנסטאנטי יעלאנעק, וועלכער האט א פרוי מיט 4 קינדער.

די עקספיסיע איז אויסגעפיהרט געווארען האלב 2 מיטאג. באלד נאכדעם האט זיך צונויפגעזאמעלט א גרויסער עולם, וועלכער האט זיך אריינגעריסען אין אויפ׳ן הויף און מיט געוואלד געוואלט צוריק אריינשלעפען יעלאנעקס זאכען אין דער עקספיסירטער וואוינונג. דעמאלט איז דער הויז־בעזיצער סולקאווסקי ארויס פון זיין וואוינונג און דערהענעריג דעם עולם מיט א רעוואלווער האט ער אלעמען פונאנדערגעטריבען.

האלב ניין אין אווענט האט זיך דאס ווידער פערזאמעלט אן עולם פון טויזנט מאן און מיט פעריש־דענע דראהונגען ווערער געפרובט יעלאנעקס אריינצופיהרען אין דער וואוינונג. פלוצלונג האט סולקאווסקי אויסגעשאסען פון זיין רעוואלווער און אויפ׳ן ארט איז געפאלען א פערוואונדעטער א געוויסער אנטאני קורפאל.

אויפן ארט איז אנגעקומען א גרויסע פאליציי־אפטיילונג, וועלכע האט צוטריבען דעם עולם, יעלאנעקס חפצים וועגען ראך צוריק אריינגעטראגען געווארען אין דער וואוינונג, סולקאווסקי ער איז עקספיסירט געווארען.

צו דער עפענטליכקייט

(בריף אין רעדאקציע)

חשוב׳ע רעדאקציע!

איך בעט אפצודרוקען אין אייער ח׳ ציימונג דעם פאלגענדען בריף, פאר וועלכען איך דאנק פאראוים.

איך וויל איבערגעבען דער עפענטליכקייט ווי אזוי די גבי־יש־אגודה׳שע מערהייט האט ארורכגעפיהרט די פסח־אקציע אין יאהר 1928.

דורך דער גמינע־קאנצעלאריע זענען פונאנדערגעטיילט געווארען פאר „היימישע״ און „בכבוד־יגע״ מענשען פאלגענדע סומען:

38 אזעלכע „איינגע״ האבען בעקומען אויס געצאהלט יעדער איינער צו 50 זל., 2 צו 60 זל., 1 צו 65 זל., 4 צו 75 זל., 2 צו 95 זלאטעס, 13 צו 100, 1 — 110, 7 צו 150 זל., 6 צו 200, 5 צו 250, 1 — 300 זל.

א חוץ די דאזיגע סומען וואס זענען פונאנדערגעטיילט געווארען דורך דער קהלה־קאנצעלאריע האבען אויך די פערוואלטונגס־מיטגלידער בעקומען געלר און דאס פונאנדערגעטיילט צווישען זייערע איינגענע מענשען.

אזוי האט דער פארזיצער פון דער קהלה־פערוואלטונג ה׳ מינצבערג פונאנדערגעטיילט פאר 8 איינענע מענשען — 500 זל., דער וויצע־פארזיצער ה׳ העניך בערגער פאר 5 מענשען — 300 זל., ה׳ בושעשינסקי פאר 6 מענשען — 150 זל., ה׳ פליוואצקי פאר 9 — 150 זל., ה׳ נייטאן פאר 5 — 255 זל., ה׳ שוואטלאווסקי פאר 20 — 350 זל., ה׳ זאמערפעלד פאר 3 — 150 זל., ה׳ וואדיסלאווסקי יאסעל פאר 14 — 260 זל.

און נישט נאר פאר איינענע מענשען פון די אגודה׳שע פערוואלטונג־מיטגלידער, נאר אויך פאר איינענע מענשען פון א גאנצע רייה ראט־מיטגלידער האט די פערוואלטונג געגעבען גרעסערע סומען געלד וועלכע עם האבען גענומען:

וויצע־פארזיצער פון ראט, ה׳ מענדעלזאן פאר 8 מענשען — 400 זל., ה׳ ליבערמאן פאר 12 — 150 זל., ה׳ קארא פאר 32 — 440 זל., ה׳ טייכענבוים פאר 12 — 350 זל., ה׳ רומקאווסקי פאר 2 — 50 זל., ה׳ פלאטא פאר 3 — 150 זל., ה׳ י. מ. וואדיסלאווסקי פאר 18 — 500 זל., ה׳ פארבשטיין פאר 9 — 200 זל., ה׳ יאקובאוויטש פאר 5 — 150 זל., ה׳ מ. צערערבוים פאר 22 — 260 זל., ה. אקאוויע פאר 7 — 250 זל., ה׳ ווארשאווסקי פאר 6 — 150 זל., ה׳ אפע־בוים פאר 25 — 500 זל., ה׳ גוטמאן פאר 3 — 75 זלאטעס.

און צום סוף ווידער א רשימה פון סתם „שיינע יודען״ און „כלל־טוער״, וועלכע זענען נאהענט מיט די פערוואלטונגס־מיטגלידער. אויך די דאזיגע כלל־טוערס האבען גענומען געלד פון דער קהלה און ווידער דאס אויסגעגעבען צווישען זייערע איינענע מענשען.

אזוי האט ה׳ ראפאפארט גענומען פאר 8 מענשען — 160 זל., ה׳ בערמאן פאר 4 — 80 זל., ה׳ גראסמאן פאר 2 — 50 זל., ה׳ ווינטרויב פאר 6 — 100 זל., ה׳ פיעטריקאווסקי פאר 12 — 290 זל., ה׳ מילגראם פאר 2 — 35 זל., ה׳ לעווין פאר 2 — 150 זל., ה׳ שאלראיעווסקי פאר 9 — 150 זל., ה׳ רייזמאן פאר 7 — 150 זל., ה׳ גאלדשטיין פאר 2 — 60 זל., ה׳ ווילבערשטיין פאר 4 — 100 זל., ה׳ ווירעמאן פאר 2 — 125 זל.

ווי מען זעהט, האבען אונזערע אגודה׳ש־גבירישע ראזארעס געטיילט מיט א ברייטער האנד די קהלה־געלדער, פון וועלכע, למשל, איין „בכבודיגער״ האט בעקומען 300 זל., אין דערוועלכער צייט האט אן ארבייטסלאזער, וועלכער האט זיך רעגיסטרירט אין א פראפ־פעראיין בעקומען פון דער קהלה ביי דער יום־טוב־אונטערשטיצונג גאנצע 8 זל. פאר א פאמיליע!

אט אזוי טיילען דאס אונזערע גבירים צדקה אויפ׳ן חשבון פון די קהלה־געלדער.

מיט דרך־ארץ

א. ל. זעלמאנאוויטש

מיטגליד פון דער קהלה־פערוואלטונג אין לאדז.

ביליג מצות!

נור פאלודניאווא 9

צו בעקומען פערשידענע סארטען מצות ווי: פויזנער, אמעריקאנער, ארץ־ישראל׳דיגע, ווי אויך ליטווישע מצות אין קעסטלעך צו ביליגע פרייזען.

ביי בלימבוים, פראנט געוועלב.

היינט גרויסער קאנצערט פון רוסישע מוזיק

היינט זונטאג 4 א זייגער נאכמיטאג טרעטען אויף אין פילהארמאניע די בעקאנטע רוסישע אפערן זינגער: עלזשביעטא יעפימצעווא, קאנסטאנטי קניאגינין און ב. קניאגינין.

די איבענדערמאנטע קינסטלער וועלען אויספיהרען א גאנצע רייהע הערליכע אפערן־נומערן פון די גרעסטע וועלט קאמפאזיטארען, דער פראגראם פון דעם היינטיגען קאנצערט פערשפרעכט צו זיין זעהר אינטערעסאנט.

פון יודישען טעאטער

„זיין יודיש מיידעל״

די פרייטאג׳דיגע פרעמיערע אין יודישען טעאטער „זיין יודיש מיידעל״ איז געווען מיט גרויס ערפאלג. דאס פובליקום האט שטארק אפלאדירט די קינסטלערין דארא ווייסמאן און דעם רעזשיסער אנשעל שאר.

היינט ווערט געשפילט זיין יודיש מיידעל.

פון „ארט״

היינט און מארגען — „מצה־ברייי״

דאס נייע פראגראם אין „ארט״ א. נ. „מצה־ברייי״ נעמט שטארק אויס ביים לאדזער עולם און האט א גרויסען ערפאלג אויף לאנגע וואכען.

כמעט אלע נומערן ווערען ביסירט און נישט קיין וואונדער: דאס איצטיגע פראגראם שטייגט איבער א סך פון די ביז איצטיגע פראגראמען.

היינט האלב 10 אווענד ווערט ווייטער געשפילט דאס פראגראם „מצה־ברייי״.

מעלדונג

אכטונג ארבייטסלאזע טעקסטיל־ארבייטער!

אלע וואס האבען זיך רעגיסטרירט אויף דער פסח־אינטערשטיצונג דארפען קומען אין פעראיין וולסכאדניא 70, היינט, זונטאג, 10 פארמיטאג.

די פערוואלטונג פון דער אפטיילונג 7 „נייע״.

דער נייער 6־צילינדערדיגער „שעווראלעט״־אויטא.

אין די לעצטע טעג איז ארויסגעלאזט געווארען אויפ׳ן מארק א נייער 6־צילינדערדיגער מאדעל פון די „שעווראלעט״־אויטאמאבילען פארן יאהר 1929. די פירמע „שעווראלעט־מאטארס־קאמפאניע״ פערנעהמט לויט דער פראדוקציע דעם ערשטען ארט אין אויטאמאביל־וועזען, וויל טעגליך ווערען ארויסגעלאזט 6,700 אויטאס. אין הסכם מיט דעם אמעריקאנישע דעווין: „אן אויטא פאר אלע״, שטרעבט די פירמע צו ווייטגעהענדע ערמעסיגונגען אין די פרייזען, דער בעסטער בעווייז איז דער לעצטער 6־צילינדערדיגער אויטא, וועלכער קאסט אזוי פיל, ווי א 4־צילינדערדיגער. דאס ארויסלאזען דעם לעצטען, עפאכעמאכענדען אויטאמאביל, בעדייט אן איבערקעהרעניש אין דעם אויטאמאביל־וועזען אין דער וועלט. דער עפאכעמאכענדע „שעווראלעט״ אונטערשיידעט זיך מיט נאך נישט פון די אויטאס, וועלכע ווערען געמאכט אויף בעשטעלונג. דער ספעציעלער כלי פון די טיילע ביי דעם נייע מאדעלען, שטעלט צופרידען אפילו די מפונקים־ספארטסמענער. און די הויפט־זאך: דער מאטאר! דער דאזיגער ריזיגער מאטאר איז א רעזולטאט פון 3־יעהריגע פראבען און אויסבעסערונגען און פערשנעלערט דעם גאנג פון אויטא אויף 20 פראצענט. ווען מען זאל נעהמען אין אכט די שעהנע, עסטעטישע פארב פון דעם נייעם „שעווראלעט״ בלייבט שוין קיינעם גאר נישט פארצוווארפען דעם נייעם אויטא.

וועלט־קאנגרעס פון יודישע פרויען

(ענדע פון 5־טע זייט).

וואס זענען געווען פערבונדען מיט דער לייטונג פון דעם קאנגרעס זענען געווען פרוי רעבעקא קאהוט פון ניו־יארק, וועלכע איז ערוועהלט געווארען אלס פארזיצערין און איר שפעטער אויך געווארען די פרעזידענטין, פרוי אניטא מילער־קאהען פון וויען און תל־אביב, וועלכע איז בעקאנט אלס די מוטער פון 5000 יתומים אין איראפא. פרוי דר. אליטא דזשייקאבס, א פראמינענטע יודישע פרויען־קעמפערין פון האלאנד, פרוי סעסיליא ראזאווסקי, וואס איז פערבונדען מיט דער יודישער אימיגראציע אין ניו־יארק, פרוי מאסענסאן פון ארץ־ישראל און אנדערע.

א מיטארבייטער פון ניו־יארקער „טאג״ ה׳ יפה האט געהאט א געשפרעך מיט פרוי קאהוט וועגען דעם פארשטעהענדען קאנגרעס און גיט איבער פאלגענדע ווייטערדיגע איינצעלהייטען:

„זעקס יאהר זענען פאריבער״ — האט צו מיר געזאגט פרוי קאהוט, וועלכע איז איצט שטארק פערנומען מיט די פלענער פאר דעם קומענדען קאנגרעס אין האמבורג, — אין די זעקס יאהר האבען זיך די אומשטענדען אין די פערשידענע לענדער געביטען, אין איינינע — צו בעסער. מיר וועלען פערטראכטען דורך אונזערע איינענע צווייגען אין אלע לענדער אויף דער וועלט, איינשליסענדיג יאפאן און אזוי וועלען זיך די פראבלעמען און דיסקוסיעס פון דעם קומענדיגען קאנגרעס זיין אנדערש, ווי ביים דעם ערשטען״.

— וויפיל לענדער ערווארטעט איהר זאלען זיין פערטראטען אויף דער קאנפערענץ אין האמבורג? — האב איך געפרעגט מאדאם קאהוט.

— ארום פינף און צוואנציג. נאר ארום און ארום ערווארטען מיר א גרויסע צאהל פרויען. מיר האבען ספעציעל אראנזשירט דעם דאטום אנפאנג יוני, כדי די פרויען, וואס וועלען פאהרען צו דעם ציוניסטישע קאנגרעס אין צוריך, אין יולי, און די גרויסע צאהל פרויען, וואס פאהרען סתם אין איראפא און אויף רייזעס אין איראפא אין די זומער־מאנאטען זאלען קאנען ביוואוינען אונזערע זיצונגען. מיר ווייסען אבער, אז דייטש מארק וועט שיקען דעלעגאטען, אויך יוגאסלאוויען און אנדערע לענדער, וואו די יודישע געמיינדען זענען נישט שטארק גרויס, אמעריקא וועט שיקען 50 דעלעגאטען.

— און וואס וועלען זיין אייערע הויפט־פראבלעמען באויף דעם קאנגרעס? — איז געווען מיין נעקסטע פראגע.

— „די וויכטיגסטע פראגע, וואס רירט איצט אן די יודען אין יעדען לאנד איז די אימיגראציע־געזעצען. מיר וועלען בעשפרעכען וואו יודען מעגען אימיגרירען און וואו זיי טארען נישט און אויף ווי ווייט פערשידענע ארגאניזאציעס קענען העלפען די אימיגראנטען. נאך א וויכטיגע פראגע, וואס וועט אויפגעהויבען ווערען, וועט זיין ווייסע שקלאפעריי פון יודישע פרויען אין די פערשידענע לענדער. דאס לייבער איז געווארען ביי אונז יודען זינט דער מלחמה א זעהר טרויעריגע ערשיינונג, און מיר וועלען די פראגע בעהאנדלען מיט אפענע אויגען״.

איך האב בעמערקט אויף פרוי קאהוט׳ס טיש פעק פאפירען און בריף פון אלע עקען וועלט. אלע זענען פון פרויען, וואס גרייטען זיך צו דעם קאנגרעס. די בריף ענטהאלטען געוויסע פלענער, אויף וועלכע מען זוכט פרוי קאהוטס מיינונג; אנדערע בריף זענען פון א רייה נייע לענדער, וואס ווילען שיקען פערטרעטערינס אויפן קאנגרעס.

פולשטענדיג אומזיסט

בעקומט יעדער איינציגער אָנ׳-ערשטקלאַסיגען

לאמפען-אפאראט

מיט גאראנטירטע שטרעקע = עמפפאנג.

ביים קויפען אונזערס א קוואליטעטס-לויטשפרעכער צו סאָלידע פרייזען. — — — — — נאָר א קורצע צייט!

גאראנטיע: ביי אונצופרידענהייט, ווערט דאָס געלד אָבגעשיקט צוריק! נישט צו פערגלייכען מיט קאָנקורענץ - אפערטען! די ליפערונג ערפאָלגט אין פערלויף פון 10 טעג נאָכ׳ן דערהאַלטען פון דער בעשטעלונג. פערלאַנגט אהנפערבינדליך און קאָסטענלאָז פראָספעקט און אָבבילדונג.

F-ma GRÄB, Berlin-Pankow, Tulstrasse 1a

כשר לפסח

ווער ס׳וויל וויסען פון אַ ג׳ע ו נ ג י ו ם - ט ו ב, זאָל בעזוכען מיין

קאלאניאל - און דעליקאטעסען - געשעפט.

איך בעזיץ אויף לאַגער שאקאלאד, מארמעלאד, קארמעלען פון דער פירמע „PLUTOS" מיט א הכשר. בעריהמטע ט ע ע „לוקסוסאווע" און די בעסטע ריגער שפראטען. ביי מיר איז אויך צו בעקומען ליטווישע און אלע סארטען אמעריקאנער

מצות

— אלעס — כשר לפסח! ווי אויך מצה-רייבעכץ אלעס צו די ביליגסטע פרייזען!

A. Orner, ZIELONA 33, tel. 30-04.

ווייין און מעהד של פסח

בעסטע קוואליטעט, צמפפעהלט די לאַנג-עקזיסטירענדע פאַבריק

פון **ש. ווישליצקי, פיעטריקאווער 10** איז הויף, לינקס.

פאדערט אין אלע ערשטקלאַסיגע געשעפטען.

א ליכטיגען פסח

קען יעדער האבן, וועלכער וועט קויפן

עלעקטרישע זשיראנדאלען

— פון 25 זל. אן —

אויך פיליפס און אסראם גלעזלעך און אלע עלעקטרישע מאַטעריאַלען ביליגער ווי איבעראל ביי

מ. זענדעל

פלאַץ וואלנאשטשי 9 (רוג נאוואמיעסקא) פראנט = געשעפט

Dr. H. WOŁKOWYSKI

נעגעלניאנא 25, טעל. 26-87

ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראַהלען.

נעמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אָוו

לעטשניצע [illegible]

[illegible] צעהן-[illegible]

זגיערסקא 17 טעל. 26-33.

ד״ר [illegible] 11—10, 3—2, 5—6
ד״ר [illegible] 10—11, 1—2
ד״ר [illegible] 2—4, 5—7
ד״ר [illegible] 9—12
ד״ר [illegible] 10-12, 4-6
ד״ר [illegible] 5-6
ד״ר [illegible] 1—2
ד״ר [illegible] 5—6
ד״ר [illegible] 10—12, 4—6
[illegible] 7—8
[illegible] 8—9

[illegible] רענטגען-אינסטיטוט [illegible]

די לעטשניצע איז אָפֿען [illegible]

ווידים אין דער שטאָט.

ערצט.-קאָנסולטאַציע. [illegible]

Dr. med. L. Pikielny

אורעלאָג

ספעציעל ארצט פאר נירי בלאָזן-און הארן - קראַנק

NAWROT 8

tel. 19-90

עמפפאַנגט פון 4—7 אָוו. נעמט אויך אָן אין דער לעטשניצע „Zdrowie" נאַראָטאָמיצקא 3 פון 12½ ביז 2 מיטאָג נאָכמ.

Dr. med. W. EYCHNER

גינעקאָלאָג-אַקושער

זגערזשער 11.

טעל. 34-72

נעמט אָן פון 4—8 אָוונט

Dr. ADAM GROSGLIK

Al Kościuszki 27

tel. 51-78,

הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען און ליכטהייל-אינסטיטוט. נעמט אַן פון 4—7 אין אָוונט.

Karol Goeppert

Najlepszy filcowy kapelusz

די מאָדערנסטע לאמפען

פאַר שפייז-צימערן און קאַבינעטען

קויפט זיך אמבעסטען צו פאבריקס-פרייזן

ביי **א. י. אייזנער, פאלודניאווא 25**

טעלעפאָן 74-78.

בעמ.: ס׳הערן אויך אָנגענומען אַלערליי איבער-ארבייטונגען פון גאז אויף עלעקטריע, ווי אויך אָמעדירים.

מענער-היטען

פון די נייעסטע פאַסאָנען צו קאָנקורענץ-פרייזן עמפפעהלט נאָר אין די

וו ארשא ווער היטען-פאבריק PIOTRKOWSKA 17 און ZACHODNIA 52

בעמערקונג: ס׳ווערן אויך אָנגענומען היטען צו פאַסאָנירן פון אַלט אויף ניי רעיעלע בעהאַנדלונג.

מענער-היטען

פון די נייעסטע פאַסאָנען צו קאָנקורענץ-פרייזען עמפפעהלט ס׳היטען-געשעפט

H. APEL, Piotrkowska 60

בעמערקונג: ס׳ווערן אויך אָנגענומען היטען צו פאַסאָנירן רעיעלע בעהאַנדלונג

כ׳קויף — און צאָהל —

די בעסטע פרייזען פאר גאָלד, זילבער, בריליאַנטען, דימאַנטען, פערל און לאָמבארד - קוויטעס.

קאַפּעלוש

פלאַץ-וואַלנאַשצי 10

KRYNICA

Willa

PARYŻANKA

איז בעוואָרען אויפגעפרישט און געעפנט זיך אונטער דער פערוואלטונג פון די ווילדע-בעוזיצער. צימערן מיט בע-קוועמליכקייט און אויף פער-לאַנג מיט בעקעסטיגונג. כשר׳ע ווארשאווער קוך. בעשטעלונגען צו שיקן צו

B-cia MÜLLER

Krynica, Zdrój.

Dr. med. H. LAJCHTER

צאהן-כירורג

דזיאַסלע-, קין-, גימען- און צונג-קראַנקהייטען.

Konstantynowska 9.

telefon 49-66

od 1½—5 po pol. 4604

שייטלען

א גרויסען אויסוואַהל פערטיגע בילדיגע שייטלען צו בעקומען און אויך בעשטעלטע

1 קאמיענע 1

2-טען מויער פראנט 2. שטאָק

ביי ווייסקאָהל

לעכער מאשינאווע

וועררען אָנגענומען אויסצו-ניידען צו ביליגע פרייזן

ביי **ג. נאָרדמאַן**

29 צאַגעלניאַנע 29

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

WodnyRynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26

Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od dnia 16-go do 22-go kwietnia 1929 r.

dla dorosłych:

MATKA NIEZNANEGO ŻOŁNIERZA

(„Z dymem pożarów")

Dla młodzieży:

BIAŁA ŚMIERĆ

(Lot Amundsena do bieguna północnego)

Dr. med. ALBERT GOTLIB

פיעטריקאָווער 26. טעל. 50-77.

אקושער און ספעציאליסט פון פרויען-קראַנקהייטן.

4340 נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אָוונט.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספעציאַליסטען

ז׳וואָדזקי J.

[illegible] וועגערישע הויט-קראַנקהייטן.

[illegible] מענער-שוואַכע [illegible]

[illegible]

לאַבאָראַטאָריום [illegible] נערווען-קראַנקהייטן.

קווארץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-מאַגנעטיק קאַבינעטן.

— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונט. — —

פון 11 ביז 12 [illegible] פון 2 ביז 3 [illegible]

[illegible]

[illegible] פון 9 פריה ביז 2 [illegible]

— [illegible] —

וויזיט 3 זל.

כשר על חג הפסח!

מיר עמפפעהלען

ארץ-ישראל׳דיגע ווייגען און קאָניאַק „כרמל"

מעהד, אונגאַרישען און איגלענדישען וויין, שליוואוויץ 70%, ליקערען. שפּריט של פסח, טשאָקאָלאַדע און צוקערקעס פון „Plutos" הערבאָטניקעס און מאַקאַראָנדלעך.

M. BERMAN, Piotrkowska 53.

וויכטיג פאר סוחרים!

אין מיין ניי-ערעפענטע שטרימף = פאַבריק ווערען אויסגעארבייט די נייעסטע און מאָדערנסטע זאכען ווי:

דאמען, מענער און קינדער-שטרימף

מיט די ביליגסטע פרייזען.

J. FUKS Łódź, Nowomiejska 7

front. Telefon **26-97**

נור אין דער בעוואוסטער פירמע פון דער אייזען=מעבעל=פאבריק

I. B. WOŁKOWYSKI שענקיעוויטש 3/5

פאבריק-לאַגער: **נארוטאוויטשא** (דזיעלנא) 11, טעל. 37-70

איז: א מביליגסטען, א מבעסטען, א מבעקוועמסטען און דער גרעסטער אויסוואַהל

כ׳בעזיץ אויף לאַגער א גרויסען אויסוואַהל פון מעטאַל-ניקעל-בעטען, פעלד-בעטען, מעטאַלאָווע פּאַטענט „פערפעקט" גאַראַנטיע 5 יאָהר, קינדער-וועגעלעך די נייעסטע פאַסאָנען, לעזשאַקעס, וואַש-טישען, סערוויזען, וויזשימאַטשקעס, אייז-קיסטען איך באַרג אוים בעטען אויף זומער=וואוינונגען.

ווארנונג!

אזוי ווי ס׳האָבען זיך בעוויזען אין שטאָט פערשידענע נאָכגעמאַכטע פעלד=בעטען, מאַך איך בעקאַנט דאָס געעהרטע פובליקום, אַז די

עכט= פאטענטירטע **בעטען** עכט= פאטענטירטע

זענען פערזעהען נאָר מיט דער שוץ-מאַרקע

PALMA-PATENT

פאַר וועלכע מיר זענען פעראַנטוואָרטליך ביז 3 יאָהר.

— צו בעקומען אין אַלע געשעפטען. —

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל

ניקעל=בעטען, אמעריקאַנקעס,
ניקעל=קינדער=בעטען, קינדער=וועגעלעך,
טיש=בעטען, קינדער=בענקעלעך
מעטער=מאָס. אויף רעדלעך.

מאטראצען

געבעטע, שאטקאָווע און קאַנאַדיסקע קאָזעטקעס און טאַפּטשאַנעס

בעמ.: בעטלעך מיט וועגטלעך ווייס און ברוין 17 זל., פאַלאַווע-בעט. 14 זל. רעיעלע בעהאַנדלונג, פאַבריקס=פרייזען, זעמטליכע רעפעראַטורן.

הורט לאדז, פאלנאצנא 24, טעל. 31-85. דעטייל

CASINO

היינט -- טעג! -- און פאלגענדע

ŻYWY TRUP

סעכטיגע דראמע פון א הייראטס-טראגעדיע פון טאלסטאי'ס אירעע פון דער אינדיווידועלער פרייהייט פון מענש

דער לעבעדיגער מת

לויט דער געניאלער ערצעהלונג פון גראף לעוו טאלסטאי.

אין די הויפטראלען: דער געניאלער רעזשיסער פון „שטורם איבער אזיען" דער מייסטער

W. PUDOWKIN i MARJA JAKOBINI

גרויס פילם-מייסטערווערק אויסגעפיהרט דורך די גלענצענדסטע רוסיש-דייטשע ארטיסטען

רעזשיסירט פון בעריהמטען שעפער פון „נעלער פאס" פון OZOP

סימפאנישער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' ל. קאנטאר.

היינט, זונטאג פון 12 ביז 3 נאכמיטאג זענען די פרייזען פון אלע פלעצער 50 גר. און 1 זל.

דער צייטונגס-פער- קויפער פעטריקאווער 10 **ווינער**

בעהט די צייטונגס-פערקויפער פון פעראיין, וועלכע דער וויצע-פרעזעס לעדערמאן האט זיי קאטעגאריש עגטזאגט דאס זיי וועלען קיין מצות נישט בעקומען אויף פסח זאלען זיי זיך מעלדען **היינט זונטאג** פון 11—12 אין דער יודישער גמינע פלאץ-וואלטאשטי 6

צייטונגס פערקויפער ווינער.

הילפס- פעראיין **נותן לחם**

וואלבארסקא 34

מאכט בעקאנט די, אלע וועלכע ווילען קומען פסח עסען אין פעראיין זאלען קומען **היינט זונטאג** פון 5—7 אוונט זיך רעגיסטרירען — די פערוואלטונג

Dr. med. I. WAJNBERG

CZEGIELNIANA 47, tel. 74-62

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאנא 43, טעל. 32-41

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער-שוועכע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ-לאמפען (הארי-אויספאל)

נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אוונד.

מעבעל, שלאסעריי און שווייסערי

J. REDER

ŁÓDŹ, Konstantynowska 11 (Róg Zachodniej)

כ'נעהם אן אלערליי שלאסעריי-ארבייטן צו ביליגע פרייזען און פינקטליכע אויספיהרונג.

פריוואט-וואוינונג: גדאנסקא 20.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.

אנדזשעיא 5, טעל. 59-40

נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אוונד. בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.

קאנסטאנטינער 9, טעל. 27-81.

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע, נאַרוטשער 17 פון 10—11 און פון 2—5

Dr. med. STUPEL

12 Szkolna 12.

קאנפערט-לכט, עלעקטרא-טעראפיע.

נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אוונט

אכטעט אויף דער יודישער פירמע!

וויל'ט איהר האבען אן'עונג יום-טוב קויפט ברילען און צוויקער נאר ביים יודישען אפטיקער

יעקב פאנטש, 65 פיעטריקאווער 65 וויס-א-וויס דעם גראנד-האטעל

בחנם ווערען די אויגען אונטערזוכט ביים קויפען א ברילל אדער צוויקער, וועלכע מ'בעקומט אמביליגסטען ביי

Jakób Poncz Optyk, Piotrkowska 65 — vis-avis — Grand-Hotelu

עס זענען אנגעקומען די נייעסטע אמעריקאנער פאסאנען.

א ספעציעלן ראבאט בעקומט דער, וועלכער וועט פארצייגען דעם אנאנס.

65 פיעטריקאווער 65

וויכטיג פאר אלע!

שעניקעס, שעניקלייווענד, זעק, שטייפליווענר, ביינוועל-סחורות

ביליג צו פאבריקס-פרייזען צו בעקומען

אגראדאווא 3 אין דער האלע № 86a

אויך ביי זיגעלמאן, פאלודניאווא 23.

מעבעל

איך מאך בעקאנט דעם ג' פובליקום, אז איך בעזיץ א גרויסען אויסוואהל פון פערש. מעבעל ווי אויך ספעציעל פון פערש. געפארבטע שלאפענביין-צימערן, ווי אויך פון פערשידענע מעדכען-צימערן, קען מען נאר בעקומען ביי

שופמאן און קאמפ. ווסכאדניא 64 אין הויף

---

25 פראצ. ביליגער!

פערטרעטונג פון קאלאמייער	ווילנער סקלאד
טליתים	ספרים

א.מ. גרובשטיין ווסכאדניא 54 פראנט 1. שט.

צו בעקומען ש"ס, טורים, רמב"ם, חומשים, פסוקים, מדרשים, משניות, **מחזורים**, סידורים.

ספעציעלע אויסוואהל סידורים פאר כלה-מתנות.

טליתים קאלאמיער, טע קישע און פיינע זיידענע, אויך טליתים קטנים, ציצית, זיידענע גארטלען, קאפלען, אויך א גרויסער סארטימענט פון פערשידענע ספרים. — 25% ביליגער ווי איבעראל.

א. מ. גרובשטיין ווסכאדניא 54 פראנט 1. שטאק

פאהרען אויף א ראווער

קען מען זיך לייכט אויסלערנען אויף דעם וועלאדראם, קאנסטאנטינער 16.

אפען פון 9 פריה ביז 11 א זייגער אוונד. עס ווערען אויך אויסגעבארגט ערשטקלאסיגע ראווערען (פיר הערן און דאמען) אויף אויספלוגען. ס'ווערען אויך אנגענומען אלערליי רעפאראטורען אין ס'ווערט אויסגעפיהרט רעיעל, סאליד און ביליג. אויפ'ן ארט איז אויך צו בעקומען פערשידענע טיילען צו ראווערען.

6892

POSTLEB, Piotrkowska 71.

לאזט אייך נישט גענארען!

אויגען-אונטערזוכונג געמאכט ווי ביי א דאקטאר אין א ספעציעל צימער איז נאר ביים אפטיקער

פר. פאסטלעב

71 פעטריקאווער 71

ביים קויפען א בריל, קוועטשער, אדער נור גלעזער איז

אויגען-אונטערזוכונג בחנם!

71 אכטעט אויף דעם הויז = נומער 71

15% ראבאט בעקומט דער, וועלכער וועט פארצייגען דעם אנאנס.

POSTLEB, Piotrkowska 71

בראקער מצות

די דינסטע און כשר'סטע

אין א קליינעם קוואנטום איז נאך צו בעקומען

9 שענקעוויטשא 9

ביי יוסטמאן

מצה = רייבעכץ כשר לחג הפסח

איז צו בעקומען נאר אין דער מיהל פולנאצנא 22 ביי ר' ליפמאן נח און ר' לייבל ניימאן. וואס איז געבכשרט געווארען פון רבינאט דפה לאדז און פערזענליך מו"צ ר' משה מנחם סג"ל און ר' לייביש און די מצות זענען כשר למהדרין מן המהדרין, ווייל זיי האבען ארייגעזעצט א משגיח א ירא שמים, וואס קלויבט ארויס אלע כפילות און אלע חששות אהן שום קלעהר ח"ו.

צו קאנקורענץ-פרייזען! קומט איבערצייגט אייך!

היינט מיטאג ערעפנונג

אויף 2 פשעיאזד 2

די ערשטקלאסיגע **איטאליענישע אייז-האלע** אינהאבער — Tiziano SERAFIN

טיילט מיט דער ג' קונדשאפט, אז פון היינט אן וועלען ארויסגעגעבען ווערען לאדעס אויסגעארבייט פון די בעסטע נאטורעלע פראדוקטען.

נידריגע פרייזען!

אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פראווינץ — 5.45 א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmann.

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.